

M. VALERIUS MARTIALIS

EPIGRAMMATON LIBRI

LIBER PRIMUS

Prologus

1. Spero me secutum in libellis meis tale temperamentum ut de illis queri non possit quisquis de se bene senserit, cum salua infirmarum quoque personarum reuerentia ludant; quae adeo antiquis auctoribus defuit ut nominibus non tantum ueris abusi sint, sed et magnis. 2. Mihi fama uilius constet et probetur in me nouissimum ingenium. 3. Absit a iocorum nostrorum simplicitate malignus interpres nec epigrammata mea scribat: inprobe facit qui in alieno libro ingeniosus est. 4. Lasciuam uerborum ueritatem, id est epigrammaton linguam, excussarem, si meum esset exemplum: sic scribit Catullus, sic Marsus, sic Pedo, sic Gaetulicus, sic quicumque perlegitur. 5. Si quis tamen tam ambitiose tristis est ut apud illum in nulla pagina latine loqui fas sit, potest epistola uel potius titulo contentus esse. 6. Epigrammata illis scribuntur qui solent spectare Florales. 7. Non intret Cato theatrum meum, aut si intrauerit, spectet. 8. Videor mihi meo iure facturus si epistolam uersibus clusero:

Nosses iocosae dulce cum sacrum Florae
festosque lusus et licentiam uolgi,
cur in theatrum, Cato seuerere, uenisti?
an ideo tantum ueneras, ut exires?

1

Hic est quem legis ille, quem requiris,
toto notus in orbe Martialis
argutis epigrammaton libellis:
cui, lector studiose, quod dedisti
uiuenti decus atque sentienti, 5
rari post cineres habent poetae.

2

Qui tecum cupis esse meos ubicumque libellos
et comites longae quaeris habere uiae,
hos eme, quos artat breuibus membrana tabellis:
scrinia da magnis, me manus una capit.
Ne tamen ignores ubi sim uenalis et erres
urbe uagus tota, me duce certus eris:
libertum docti Lucensis quaere Secundum
limina post Pacis Palladiumque forum.

3

Argiletanas mauis habitare tabernas,
cum tibi, parue liber, scrinia nostra uacent.
Nescis, heu, nescis dominae fastidia Romae:
crede mihi, nimium Martia turba sapit.
Maiores nusquam rhonchi: iuuenesque senesque 5
et pueri nasum rhinocerotis habent.

Audieris cum grande sophos, dum basia iactas,
 ibis ab excusso missus in astra sago.
Sed tu ne totiens domini patiare lituras
 neue notet lusus tristis harundo tuos, 10
aetherias, lasciue, cupis uolitare per auras:
 i, fuge; sed poteras tutior esse domi.

4

Contigeris nostros, Caesar, si forte libellos,
 terrarum dominum pone supercilium.
Consueuere iocos uestri quoque ferre triumphi,
 materiam dictis nec pudet esse ducem.
Qua Thymelen spectas derisoremque Latinum, 5
 illa fronte precor carmina nostras legas.
Innocuos censura potest permittere lusus:
 lasciua est nobis pagina, uita proba.

5

Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis:
 uis, puto, cum libro, Marce, natate tuo.

6

Aetherias aquila puerum portante per auras
 inlaesum timidis unguibus haesit onus:
nunc sua Caesareos exorat praeda leones
 tutus et ingenti ludit in ore lepus.
Quae maiora putas miracula? summus utrisque 5
 auctor adest: haec sunt Caesaris, illa Iouis.

7

Stellae delictum mei columba,
Verona licet audiente dicam,
uicit, Maxime, passerem Catulli.
Tanto Stella meus tuo Catullo
quanto passere maior est columba. 5

8

Quod magni Thraseae consummatique Catonis
 dogmata sic sequeris saluos ut esse uelis,
pectore nec nudo strictos incurris in ensis,
 quod fecisse uelim te, Deciane, facis.
Nolo uirum facili redemit qui sanguine famam, 5
 hunc uolo, laudari qui sine morte potest.

9

Bellus homo et magnus uis idem, Cotta, uideri:
 sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

10

Petit Gemellus nuptias Maronillae
et cupit et instat et precatur et donat.
Adeone pulchra est? Immo foedius nil est.
Quid ergo in illa petitur et placet? Tussit.

11

Cum data sint equiti bis quina nomismata, quare
bis decies solus, Sextiliane, bibis?
Iam defecisset portantis calda ministros,
si non potares, Sextiliane, merum.

12

Itur ad Herculei gelidas qua Tiburis arces
canaque sulphureis Albula fumat aquis,
rura nemusque sacrum dilectaque iugera Musis
signat uicina quartus ab urbe lapis.
Hic rudis aestiuas praestabat porticus umbras, 5
heu quam paene nouum porticus ausa nefas!
nam subito conlapsa ruit, cum mole sub illa
gestatus biiugis Regulus esset equis.
Nimirum timuit nostras Fortuna querelas,
quae par tam magnae non erat inuidiae. 10
Nunc et damna iuuant; sunt ipsa pericula tanti:
stantia non poterant tecta probare deos.

13

Casta suo gladium cum traderet Arria Paeto,
quem de uisceribus strinxerat ipsa suis,
'Si qua fides, uulnus quod feci non dolet,' inquit,
'sed tu quod facies, hoc mihi, Paete, dolet.'

14

Delicias, Caesar, lususque iocosque leonum
uidimus — hoc etiam praestat harena tibi —
cum prensus blando totiens a dente rediret
et per aperta uagus curreret ora lepus.
Vnde potest auidus captae leo parcere praedae? 5
Sed tamen esse tuus dicitur: ergo potest.

15

O mihi post nullos, Iuli, memorande sodales,
si quid longa fides canaque iura ualent,
bis iam paene tibi consul tricensimus instat,
et numerat paucos uix tua uita dies.
Non bene distuleris uideas quae posse negari, 5
et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.
Exspectant curaque catenatique labores,
gaudia non remanent, sed fugitiua uolant.
Haec utraque manu complexuque adsere toto:
saepe fluunt imo sic quoque lapsa sinu. 10
Non est, crede mihi, sapientis dicere 'Viua'
sera nimis uita est crastina: uiue hodie.

16

Sunt bona, sunt quaedam mediocria, sunt mala plura
quae legis hic: aliter non fit, Auite, liber.

17

Cogit me Titus actitare causas
et dicit mihi saepe 'Magna res est.'
Res magna est, Tite, quam facit colonus.

18

Quid te, Tucca, iuuat uetulo miscere Falerno
in Vaticanis condita musta cadis?
Quid tantum fecere boni tibi pessima uina?
aut quid fecerunt optima uina mali?
De nobis facile est, scelus est iugulare Falernum 5
et dare Campano toxica saeua mero.
Conuiuiae meruere tui fortasse perire:
amphora non meruit tam pretiosa mori.

19

Si memini, fuerant tibi quattuor, Aelia, dentes:
expulit una duos tussis et una duos.
Iam segura potes totis tussire diebus:
nil istic quod agat tertia tussis habet.

20

Dic mihi, quis furor est? Turba spectante uocata
solus boletos, Caeciliane, uoras.
Quid dignum tanto tibi uentre gulaque precabor?
Boletum qualem Claudius edit, edas.

21

Cum peteret regem, decepta satellite dextra
ingessit sacris se peritura focus.
Sed tam saeua pius miracula non tulit hostis
et raptum flammis iussit abire uirum:
urere quam potuit contempto Mucius igne, 5
hanc spectare manum Porsena non potuit.
Maior deceptae fama est et gloria dextrae:
si non errasset, fecerat illa minus.

22

Quid nunc saeua fugis placidi, lepus, ora leonis?
frangere tam paruas non didicere feras.
Seruantur magnis isti ceruicibus ungues
nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
Praeda canum lepus est, uastos non implet hiatus: 5
non timeat Dacus Caesaris arma puer.

23

Inuitas nullum nisi cum quo, Cotta, lauaris
et dant conuiuiam balnea sola tibi.
Mirabar quare numquam me, Cotta, uocasses:
iam scio me nudum displicuisse tibi.

24

Aspicis incomptis illum, Deciane, capillis,
 cuius et ipse times triste supercilium,
 qui loquitur Curios adsertoresque Camillos?
 Nolito fronti credere: nupsit heri.

25

Ede tuos tandem populo, Faustine, libellos
 et cultum docto pectore profer opus,
 quod nec Cecropiae damnent Pandionis arces
 nec sileant nostri praetereantque senes.
 Ante fores stantem dubitas admittere Famam 5
 teque piget curae praemia ferre tuae?
 Post te uicturae per te quoque uiuere chartae
 incipiant: cineri gloria sera uenit.

26

Sextiliane, bibis quantum subsellia quinque
 solus: aqua totiens ebrius esse potes;
 nec consessorum uicina nomismata tantum,
 aera sed a cuneis ulteriora petis.
 Non haec Paelignis agitur uindemia prelis 5
 uua nec in Tuscis nascitur ista iugis,
 testa sed antiqui felix siccatur Opimi,
 egerit et nigros Massica cella cados.
 A copone tibi faex Laletana petatur,
 si plus quam decies, Sextiliane, bibis. 10

27

Hesterna tibi nocte dixeramus,
 quincunces puto post decem peractos,
 cenares hodie, Procille, mecum.
 Tu factam tibi rem statim putasti
 et non sobria uerba subnotasti 5
 exemplo nimium periculoso:
miso mnamona sumpotan, Procille.

28

Hesterno fetere mero qui credit Acerram,
 fallitur: in lucem semper Acerra bibit.

29

Fama refert nostros te, Fidentine, libellos
 non aliter populo quam recitare tuos.
 Si mea uis dici, gratis tibi carmina mittam:
 si dici tua uis, hoc eme, ne mea sint.

30

Chirurgus fuerat, nunc est uispillo Diaulus:
 coepit quo poterat clinicus esse modo.

31

Hos tibi, Phoebe, uouet totos a uertice crines
 Encolpos, domini centurionis amor,
grata Pudens meriti tulerit cum praemia pili.
 Quam primum longas, Phoebe, recide comas,
dum nulla teneri sordent lanugine uoltus 5
 dumque decent fusae lactea colla iubae;
utque tuis longum dominusque puerque fruuntur
 muneribus, tonsum fac cito, sero uirum.

32

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare:
 hoc tantum possum dicere, non amo te.

33

Amissum non flet cum sola est Gellia patrem,
 si quis adest iussae prosiliunt lacrimae.
Non luget quisquis laudari, Gellia, quaerit,
 ille dolet uere qui sine teste dolet.

34

Incustoditis et apertis, Lesbia, semper
 liminibus peccas nec tua furta tegis,
et plus spectator quam te delectat adulter
 nec sunt grata tibi gaudia si qua latent.
At meretrix abigit testem ueloque seraque 5
 raraque Submemmi fornice rima patet.
A Chione saltem uel ab Iade disce pudorem:
 abscondunt spurcas et monumenta lupas.
Numquid dura tibi nimium censura uidetur?
 deprende ueto te, Lesbia, non futui. 10

35

Versus scribere me parum seueros
nec quos praelegat in schola magister,
Corneli, quereris: sed hi libelli,
tamquam coniugibus suis mariti,
non possunt sine mentula placere. 5
Quid si me iubeas thalassionem
uerbis dicere non thalassionis?
quis Floralia uestit et stolatum
permittit meretricibus pudorem?
Lex haec carminibus data est iocosis, 10
ne possint, nisi pruriant, iuuare.
Quare deposita seueritate
parcas lusibus et iocis rogamus,
nec castrare uelis meos libellos:
Gallo turpis est nihil Priapo. 15

36

Si, Lucane, tibi uel si tibi, Tulle, darentur
 qualia Ledaei fata Lacones habent,
nobilis haec esset pietatis rixa duobus,

quod pro fratre mori uellet uterque prior,
diceret infernas et qui prior isset ad umbras: 5
'Viue tuo, frater, tempore, uiue meo.'

37

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro,
Basse, bibis uitro: carius ergo cacas.

38

Quem recitas meus est, o Fidentine, libellus:
sed male cum recitas, incipit esse tuus.

39

Si quis erit raros inter numerandus amicos,
quales prisca fides famaue nouit anus,
si quis Cecropiae madidus Latiaque Mineruae
artibus et uera simplicitate bonus,
si quis erit recti custos, mirator honesti 5
et nihil arcano qui roget ore deos,
si quis erit magnae subnixus robore mentis:
dispeream si non hic Decianus erit.

40

Qui ducis uultus et non legis ista libenter,
omnibus inuideas, liuide, nemo tibi.

41

Vrbanus tibi, Caecili, uideris:
non es, crede mihi. Quid ergo? uerna,
hoc quod Transtiberinus ambulator
qui pallentia sulphurata fractis
permutat uitreis, quod otiosae 5
uendit qui madidum cicer coronae,
quod custos dominusque uiperarum,
quod uiles pueri salariorum,
quod fumantia qui tomacla raucus
circumfert tepidis cocus popinis, 10
quod non optimus urbicus poeta,
quod de Gadibus improbus magister,
quod bucca est uetuli dicax cinaedi.
Quare desine iam tibi uideri,
quod soli tibi, Caecili, uideris, 15
qui Gabbam salibus tuis et ipsum
posses uincere Tettium Caballum.
Non cuicumque datum est habere nasum:
ludit qui stolidi procacitate,
non est Tettius ille, sed caballus. 20

42

Coniugis audisset fatum cum Porcia Bruti
et subtracta sibi quareret arma dolor,
'Nondum scitis' ait'mortem non posse negari?
credideram fati hoc docuisse patrem.'

Dixit et ardentis auido bibit ore fauillas. 5
I nunc et ferrum, turba molesta, nega.

43

Bis tibi triceni fuimus, Mancine, uocati
et positum est nobis nil here praeter aprum;
non quae de tardis seruantur uitibus uuae
dulcibus aut certant quae melimela fauis;
non pira quae longa pendent religata genesta 5
aut imitata breuis Punica grana rosas;
rustica lactantis nec misit Sassina metas
nec de Picenis uenit oliua cadis:
nudus aper, sed et hic minimus qualisque necari
a non armato pumilione potest. 10
Et nihil inde datum est; tantum spectauimus omnes:
ponere aprum nobis sic et harena solet.
Ponatur tibi nullus aper post talia facta,
sed tu ponaris cui Charidemus apro.

44

Lasciuos leporum cursus lususque leonum
quod maior nobis charta minorque gerit
et bis idem facimus, nimium si, Stella, uidetur
hoc tibi, bis leporem tu quoque pone mihi.

45

Edita ne breuibus pereat mihi cura libellis,
dicatur potius *ton d' apameibomenos*.

46

Cum dicis 'Propero, fac si facis,' Hedyle, languet
protinus et cessat debilitata Venus.
Expectare iube: uelocius ibo retentus.
Hedyle, si properas, dic mihi ne properem.

47

Nuper erat medicus, nunc est uispillo Diaulus:
quod uispillo facit, fecerat et medicus.

48

Rictibus his taurus non eripuerunt magistri,
per quos praeda fugax itque reditque lepus;
quodque magis mirum, uelocior exit ab hoste
nec nihil a tanta nobilitate refert.
Tutior in sola non est cum currit harena, 5
nec cauea tanta conditur ille fide.
Si uitare canum morsus, lepus improbe, quaeris,
ad quae confugas ora leonis habes.

49

Vir celtiberis non tacende gentibus
nostraeque laus Hispaniae,
uidebis altam, Liciniane, Bibilin,

equis et armis nobilem,
senemque Caium niuibus, et fractis sacrum 5
Vadueronem montibus,
et dilicati dulce Boterdi nemus,
Pomona quod felix amat.
Tepidi natabis lene Congedi uadum
mollesque Nympharum lacus, 10
quibus remissum corpus adstringes breui
Salone, qui ferrum gelat.
Praestabit illic ipsa figendas prope
Voberca prandenti feras;
aestus serenos aureo franges Tago 15
obscurus umbris arborum;
auidam rigens Dercenna placabit sitim
et Nutha, quae uincit niues.
At cum December canus et bruma impotens
Aquilone rauco mugiet, 20
aprica repetes Tarraconis litora
tuamque Laletaniam.
Ibi inligatas mollibus dammas plagis
mactabis et uernas apros
leporemque forti callidum rumpes equo, 25
ceruos relinques uilico.
Vicina in ipsum silua descendet focum
infante cinctum sordido;
uocabitur uenator et ueniet tibi
conuiuia clamatus prope; 30
lunata nusquam pellis et nusquam toga
olidaeque uestes murice;
procul horridus Liburnus et querulus cliens,
imperia uiduarum procul;
non rumpet altum pallidus somnum reus, 35
sed mane totum dormies.
Mereatur alius grande et insanum sophos:
miserere tu felicium
ueroque fruire non superbus gaudio,
dum Sura laudatur tuus. 40
Non inpudenter uita quod relicum est petit,
cum fama quod satis est habet.

50

Si tibi Mistyllos cocus, Aemiliane, uocatur,
dicatur quare non Taratalla mihi?

51

Non facit ad saeuos ceruix, nisi prima, leones:
quid fugis hos dentes, ambitiose lepus?
Scilicet a magnis ad te descendere tauris
et quae non cernunt frangere colla uelis.
Desperanda tibi est ingentis gloria fati: 5
non potes hoc tenuis praeda sub hoste mori. 7

52

Commendo tibi, Quintiane, nostros —
nostros dicere si tamen libellos
possum, quos recitat tuus poeta —:
si de seruitio graui queruntur,
adsertor uenias satisque praestes, 5
et, cum se dominum uocabit ille,
dicas esse meos manuque missos.
Hoc si terque quaterque clamitaris,
inpones plagiario pudorem.

53

Vna est in nostris tua, Fidentine, libellis
pagina, sed certa domini signata figura,
quae tua traducit manifesto carmina furto.
Sic interpositus uillo contaminat uncto
urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus, 5
sic Arrentinae uiolant crystallina testae,
sic niger in ripis errat cum forte Caystri,
inter Ledaeos ridetur coruus olores,
sic ubi multisona feruet sacer Atthide lucus,
inproba Cecropias offendit pica querelas. 10
Indice non opus est nostris nec iudice libris,
stat contra dicitque tibi tua pagina 'Fur es.'

54

Si quid, Fusce, uacas adhuc amari —
nam sunt hinc tibi, sunt et hinc amici —
unum, si superest, locum rogamus,
nec me, quod tibi sim nouus, recuses:
omnes hoc ueteres tui fuerunt. 5
Tu tantum inspice qui nouus paratur
an possit fieri uetus sodalis.

55

Vota tui breuiter si uis cognoscere Marci,
clarum militiae, Fronto, togaeque decus,
hoc petit, esse sui nec magni ruris arator,
sordidaque in paruis otia rebus amat.
Quisquam picta colit Spartani frigora saxi 5
et matutinum portat ineptus Haue,
cui licet exuuiis nemoris rurisque beato
ante focum plenas explicuisse plagas
et piscem tremula salientem ducere saeta
flauaque de rubro promere mella cado? 10
pinguis inaequales onerat cui uilica mensas
et sua non emptus praeparat oua cinis?
Non amet hanc uitam quisquis me non amat, opto,
uiuat et urbanis albus in officiis.

56

Continuis uexata madet uindemia nimbis:
 non potes, ut cupias, uendere, copo, merum.

57

Qualem, Flacce, uelim quaeris nolimque puellam?
 nolo nimis facilem difficilemque nimis.
 Illud quod medium est atque inter utrumque probamus:
 nec uolo quod cruciat nec uolo quod satiat.

58

Milia pro puero centum me mango poposcit:
 risi ego, sed Phoebus protinus illa dedit.
 Hoc dolet et queritur de me mea mentula secum
 laudaturque meam Phoebus in inuidiam.
 Sed sestertium donauit mentula Phoebus 5
 bis decies: hoc da tu mihi, pluris emam.

59

Dat Baiana mihi quadrantes sportula centum:
 inter delicias quid facit ista fames?
 Redde Lupi nobis tenebrosa que balnea Grylli:
 tam male cum cenem, cur bene, Flacce, lauer?

60

Intres ampla licet torui lepus ora leonis,
 esse tamen uacuo se leo dente putat.
 Quod ruet in tergum uel quos procumbet in armos,
 alta iuuenorum uolnera figet ubi?
 Quid frustra nemorum dominum regemque fatigas? 5
 non nisi delecta pascitur ille fera.

61

Verona docti syllabas amat uatis,
 Marone felix Mantua est,
 censetur Aponi Liuio suo tellus
 Stellaque nec Flacco minus,
 Apollodoro plaudit imbrifer Nilus, 5
 Nasone Paeligni sonant,
 duosque Senecas unicumque Lucanum
 facunda loquitur Corduba,
 gaudent iocosae Canio suo Gades,
 Emerita Deciano meo: 10
 te, Liciniane, gloriabitur nostra
 nec me tacebit Bilbilis.

62

Casta nec antiquis cedens Laeuina Sabinis
 et quamuis tetrico tristior ipsa uiro
 dum modo Lucrino, modo se demittit Auerno,
 et dum Baianis saepe fouetur aquis,
 incidit in flammis: iuuenemque secuta relicto 5
 coniuge Penelope uenit, abit Helene.

63

Vt recitem tibi nostra rogas epigrammata. Nolo:
non audire, Celer, sed recitare cupis.

64

Bella es, nouimus, et puella, uerum est,
et diues, quis enim potest negare?
Sed cum te nimium, Fabulla, laudas,
nec diues neque bella nec puella es.

65

Cum dixi ficus, rides quasi barbara uerba
et dici ficos, Caeciliane, iubes.
Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci,
dicemus ficos, Caeciliane, tuos.

66

Erras, meorum fur auare librorum,
fieri poetam posse qui putas tanti,
scriptura quanti constet et tomus uilis:
non sex paratur aut decem sophos nummis.
Secreta quaere carmina et rudes curas 5
quas nouit unus scrinioque signatas
custodit ipse uirginis pater chartae,
quae trita duro non inhorruit mento:
mutare dominum non potest liber notus.
Sed pumicata fronte si quis est nondum 10
nec umbilicis cultus atque membrana,
mercari: tales habeo; nec sciet quisquam.
Aliena quisquis recitat et petit famam,
non emere librum, sed silentium debet.

67

'Liber homo es nimium' dicis mihi, Ceryle, semper.
In te quis dicit, Ceryle: 'Liber homo es?'

68

Quidquid agit Rufus, nihil est nisi Naeuia Rufo.
Si gaudet, si flet, si tacet, hanc loquitur.
Cenat, propinat, poscit, negat, innuit: una est
Naeuia; si non sit Naeuia, mutus erit.
Scriberet hesterna patri cum luce salutem, 5
'Naeuia lux' inquit 'Naeuia lumen, haue.'
Haec legit et ridet demisso Naeuia uultu.
Naeuia non una est: quid, uir inepte, furis?

69

Coepit, Maxime, Pana qui solebat,
nunc ostendere Canium Tarentos.

70

Vade salutatum pro me, liber: ire iuberis
ad Proculi nitidos, officiose, lares.

Quaeris iter, dicam. Vicinum Castora canae
transibis Vestae uirgineamque domum;
inde sacro ueneranda petes Palatia cliuo, 5
plurima qua summi fulget imago ducis.
Nec te detineat miri radiata colossi
quae Rhodium moles uincere gaudet opus.
Flecte uias hac qua madidi sunt tecta Lyaei
et Cybeles picto stat Corybante tholus. 10
Protinus a laeua clari tibi fronte Penates
atriaque excelsae sunt adeunda domus.
Hanc pete: ne metuas fastus limenque superbum:
nulla magis toto ianua poste patet,
nec propior quam Phoebus amet doctaeque sorores. 15
Si dicet 'Quare non tamen ipse uenit?',
sic licet excuses 'Quia qualiacumque leguntur
ista, salutator scribere non potuit'.

71

Laeuia sex cyathis, septem Iustina bibatur,
quinque Lycas, Lyde quattuor, Ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica Falerno,
et quia nulla uenit, tu mihi, Somne, ueni.

72

Nostris uersibus esse te poetam,
Fidentine, putas cupisque credi?
Sic dentata sibi uidetur Aegle
emptis ossibus Indicoque cornu;
sic quae nigrior est cadente moro, 5
cerussata sibi placet Lycoris.
Hac et tu ratione qua poeta es,
caluus cum fueris, eris comatus.

73

Nullus in urbe fuit tota qui tangere uellet
uxorem gratis, Caeciliane, tuam,
dum licuit: sed nunc positis custodibus ingens
turba fututorum est: ingeniosus homo es.

74

Moechus erat: poteras tamen hoc tu, Paula, negare.
Ecce uir est: numquid, Paula, negare potes?

75

Dimidium donare Lino quam credere totum
qui mauolt, mauolt perdere dimidium.

76

O mihi curarum pretium non uile mearum,
Flacce, Antenorei spes et alumne laris,
Pierios differ cantusque chorosque sororum;
aes dabit ex istis nulla puella tibi.
Quid petis a Phoebos? nummos habet arca Mineruae; 5

haec sapit, haec omnes fenerat una deos.
Quid possunt hederæ Bacchi dare? Pallados arbor
inclinat uarias pondere nigra comas.
Praeter aquas Helicon et sarta lyrasque dearum
nil habet et magnum, sed perinane sophos. 10
Quid tibi cum Cirrha? quid cum Permesside nuda?
Romanum propius diuitiusque forum est.
Illic aera sonant: at circum pulpita nostra
et steriles cathedras basia sola crepant.

77

Pulchre ualet Charinus et tamen pallet.
Parce bibit Charinus et tamen pallet.
Bene concoquit Charinus et tamen pallet.
Sole utitur Charinus et tamen pallet.
Tingit cutem Charinus et tamen pallet. 5
Cunnum Charinus lingit et tamen pallet.

78

Indignas premeret pestis cum tabida fauces
inque ipsos uultus serperet atra lues,
siccis ipse genis flentes hortatus amicos
decreuit Stygios Festus adire lacus.
Nec tamen obscuro pia polluit ora ueneno 5
aut torsit lenta tristia fata fame,
sanctam Romana uitam sed morte peregit
dimisitque animam nobiliore rogo.
Hanc mortem fati magni praeferre Catonis
fama potest: huius Caesar amicus erat. 10

79

Semper agis causas et res agis, Attale, semper:
est, non est quod agas, Attale, semper agis.
Si res et causae desunt, agis, Attale, mulas.
Attale, ne quod agas desit, agas animam.

80

Sportula, Cane, tibi suprema nocte petita est.
Occidit puto te, Cane, quod una fuit.

81

A seruo scis te genitum blandeque fateris,
cum dicis dominum, Sosibiane, patrem.

82

Haec quae puluere dissipata multo
longas porticus explicat ruinas,
en quanto iacet absoluta casu!
Tectis nam modo Regulus sub illis
gestatus fuerat recesseratque, 5
uicta est pondere cum suo repente,
et, postquam domino nihil timebat,
seculo ruit incruenta damno.

Tantae, Regule, post metum querelae
quis curam neget esse te deorum, 10
propter quem fuit innocens ruina?

83

Os et labra tibi lingit, Manneia, catellus:
non miror, merdas si libet esse cani.

84

Vxorem habendam non putat Quirinalis,
cum uelit habere filios, et inuenit
quo possit istud more: futuit ancillas
domumque et agros implet equitibus uernis.
Pater familiae uerus est Quirinalis. 5

85

Venderet excultos colles cum praeco facetus
atque suburbani iugera pulchra soli,
'Errat' ait 'si quis Mario putat esse necesse
uendere: nil debet, fenerat immo magis.'
'Quae ratio est igitur?' 'Seruos ibi perdidit omnes 5
et pecus et fructus; non amat inde locum.'
Quis faceret pretium nisi qui sua perdere uellet
omnia? Sic Mario noxius haeret ager.

86

Vicinus meus est manumque tangi
de nostris Nouius potest fenestris.
Quis non inuideat mihi putetque
horis omnibus esse me beatum,
iuncto cui liceat frui sodale? 5
Tam longe est mihi quam Terentianus,
qui nunc Niliacam regit Syenen.
Non conuiuere, nec uidere saltem,
non audire licet, nec urbe tota
quisquam est tam prope tam proculque nobis. 10
Migrandum est mihi longius uel illi.
Vicinus Nouio uel inquilinus
sit, si quis Nouium uidere non uolt.

87

Ne grauis hesterno fragres, Fescennia, uino,
pastillos Cosmi luxuriosa uoras.
Ista linunt dentes iantacula, sed nihil obstant,
extremo ructus cum redit a barathro.
Quid quod olet grauius mixtum diapasmate uirus 5
atque duplex animae longius exit odor?
Notas ergo nimis fraudes deprensaque furta
iam tollas et sis ebria simpliciter.

88

Alcime, quem raptum domino crescentibus annis
Labicana leui caespite uelat humus,

accipe non Pario nutantia pondera saxo,
 quae cineri uanus dat ruitura labor,
sed faciles buxos et opacas palmitis umbras 5
 quaeque uirent lacrimis roscida prata meis
accipe, care puer, nostri monimenta doloris:
 hic tibi perpetuo tempore uiuet honor.
Cum mihi supremos Lachesis perneuerit annos,
 non aliter cineres mando iacere meos. 10

89

Garris in aurem semper omnibus, Cinna,
garrere et illud teste quod licet turba.
Rides in aurem, quereris, arguis, ploras,
cantas in aurem, iudicas, taces, clamas,
adeoque penitus sedit hic tibi morbus, 5
ut saepe in aurem, Cinna, Caesarem laudes.

90

Quod numquam maribus iunctam te, Bassa, uidebam
 quodque tibi moechum fabula nulla dabat,
omne sed officium circa te semper obibat
 turba tui sexus, non adeunte uiro,
esse uidebaris, fateor, Lucretia nobis: 5
 at tu, pro facinus, Bassa, fututor eras.
Inter se geminos audes committere cunnos
 mentiturque uirum prodigiosa Venus.
Commenta es dignum Thebano aenigmate monstrum,
 hic ubi uir non est, ut sit adulterium. 10

91

Cum tua non edas, carpis mea carmina, Laeli.
 Carpere uel noli nostra uel ede tua.

92

Saepe mihi queritur non siccis Cestos ocellis,
 tangi se digito, Mamuriane, tuo.
Non opus est digito: totum tibi Ceston habeto,
 si dest nil aliud, Mamuriane, tibi.
Sed si nec focus est nudi nec sponda grabati 5
 nec curtus Chiones Antiopesue calix,
cerea si pendet lumbis et scripta lacerna
 dimidiasque nates Gallica paedae tegit,
pascere et nigrae solo nidore culinae
 et bibis inmundam cum cane pronus aquam: 10
non culum, neque enim est culus, qui non cacat olim,
 sed fodiam digito qui superest oculus;
nec me zelotypum nec dixeris esse malignum.
 Denique pedica, Mamuriane, satur.

93

Fabricio iunctus fido requiescit Aquinus,
 qui prior Elysias gaudet adisse domos.
Ara duplex primi testatur munera pili:

plus tamen est, titulo quod breuiore legis:
'Iunctus uterque sacro laudatae foedere uitae, 5
famaque quod raro nouit, amicus erat.'

94

Cantasti male, dum fututa es, Aegle.
Iam cantas bene: basianda non es.

95

Quod clamas semper, quod agentibus obstrepis, Aeli,
non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

96

Si non molestum est teque non piget, scazon,
nostro rogamus pauca uerba Materno
dicas in aurem sic ut audiat solus.
Amator ille tristium lacernarum
et baeticatus atque leucophaeatus, 5
qui coccinatos non putat uiros esse
amethystinasque mulierum uocat uestes,
natiua laudet, habeat et licet semper
fuscus colores, galbinos habet mores.
Rogabit unde suspicer uirum mollem.
Vna lauamur: aspicit nihil sursum, ucos
nec otiosis mentulas uidet labris.
Quaeris quis hic sit? Excidit mihi nomen.

97

Cum clamat omnes, loqueris tunc, Naeuole, tantum,
et te patronum causidicumque putas.
Hac ratione potest nemo non esse disertus.
Ecce, tacent omnes: Naeuole, dic aliquid.

98

Litigat et podagra Diodorus, Flacce, laborat.
Sed nil patrono porrigit: haec cheragra est.

99

Non plenum modo uicies habebas,
sed tam prodigus atque liberalis
et tam lautus eras, Calene, ut omnes
optarent tibi centies amici.
Audit uota deus precesque nostras 5
atque intra, puto, septimas Kalendas
mortes hoc tibi quattuor dederunt.
At tu sic quasi non foret relictum,
sed raptum tibi centies, abisti
in tantam miser esuritionem, 10
ut conuiuia sumptusiora,
toto quae semel apparatus in anno,
nigrae sordibus explices monetae,
et septem ueteres tui sodales
constemus tibi plumbea selibra. 15

Quid dignum meritis precemur istis?
Optamus tibi milies, Calene.
Hoc si contigerit, fame peribis.

100

Mammas atque tatas habet Afra, sed ipsa tatarum
dici et mammarum maxima mamma potest.

101

Illa manus quondam studiorum fida meorum
et felix domino notaque Caesaribus,
destituit primos uiridis Demetrius annos:
quarta tribus lustris addita messis erat.
Ne tamen ad Stygias famulus descenderet umbras, 5
ureret implicitum cum scelerata lues,
cauimus et domini ius omne remisimus aegro:
munere dignus erat conualuisse meo.
Sensit deficiens sua praemia meque patronum
dixit ad infernas liber iturus aquas. 10

102

Qui pinxit Venerem tuam, Lycori,
blanditus, puto, pictor est Mineruae.

103

'Si dederint superi decies mihi milia centum'
dicebas nondum, Scaeuola, iustus eques,
'qualiter o uiuam, quam large quamque beate!'
Riserunt faciles et tribuere dei.
Sordidior multo post hoc toga, paenula peior, 5
calceus est sarta terque quaterque cute:
deque decem plures semper seruantur oliuae,
explicat et cenas unica mensa duas,
et Veientani bibitur faex crassa rubelli,
asse cicer tepidum constat et asse Venus. 10
In ius, o fallax atque infitiator, eamus:
aut uiue aut decies, Scaeuola, redde deis.

104

Picto quod iuga delicata collo
pardus sustinet improbaeque tigres
indulgent patientiam flagello,
mordent aurea quod lupata cerui,
quod frenis Libyci domantur ursi 5
et, quantum Calydon tulisse fertur,
paret purpureis aper capistris,
turpes esseda quod trahunt uiscentes
et molles dare iussa quod choreas
nigro belua non negat magistro: 10
quis spectacula non putet deorum?
Haec transit tamen, ut minora, quisquis
uenatus humiles uidet leonum,
quos uelox leporum timor fatigat.

Dimittunt, repetunt, amantque captos, 15
et securior est in ore praeda,
laxos cui dare peruiosque rictus
gaudent et timidos tenere dentes,
mollem frangere dum pudet rapinam,
cum modo uenerint iuuenis.stratis 20
Haec clementia non paratur arte,
sed norunt cui seruiant leones.

105

In Nomentanis, Ouidi, quod nascitur aruis,
 accepit quotiens tempora longa, merum
exiit annosa mores nomenque senecta:
 et quidquid uoluit, testa uocatur anus.

106

Interponis aquam subinde, Rufe,
et si cogeris a sodale, raram
diluti bibis unciam Falerni.
Numquid pollicita est tibi beatam
noctem Naeuia sobriasque mauiis 5
certae nequitas fututionis?
Suspiras, retices, gemis: negauit.
Crebros ergo licet bibas trientes
et durum iugules mero dolorem.
Quid parcis tibi, Rufe? dormiendum est. 10

107

Saepe mihi dicis, Luci carissime Iuli,
 'scribe aliquid magnum: desidiosus homo es.'
Otia da nobis, sed qualia fecerat olim
 Maecenas Flacco Vergilioque suo:
condere uicturas temptem per saecula curas 5
 et nomen flammis eripuisse meum.
In steriles nolunt campos iuga ferre iuueni:
 pingue solum lassat, sed iuuat ipse labor.

108

Est tibi — sitque precor multos crescatque per annos —
 pulchra quidem, uerum Transtiberina domus:
at mea Vipsanas spectant cenacula laurus,
 factus in hac ego sum iam regione senex.
Migrandum est, ut mane domi te, Galle, salutem: 5
 est tanti, uel si longius illa foret.
Sed tibi non multum est unum si praesto togatum:
 multum est, hunc unum si mihi, Galle, nego.
Ipse salutabo decuma te saepius hora:
 mane tibi pro me dicet hauere liber. 10

109

Issa est passere nequior Catulli,
Issa est purior osculo columbae,
Issa est blandior omnibus puellis,

Issa est carior Indicis lapillis,
Issa est deliciae catella Publi. 5
Hanc tu, si queritur, loqui putabis;
sentit tristitiamque gaudiumque.
Collo nixa cubat capitque somnos,
ut suspiria nulla sentiantur;
et desiderio coacta uentris 10
gutta pallia non fefellit ulla,
sed blando pede suscitatur toro
deponi monet et rogatur leuari.
Castae tantus inest pudor catellae,
ignorat Venerem; nec inuenimus 15
dignum tam tenera uirum puella.
Hanc ne lux rapiat suprema totam,
picta Publius exprimit tabella,
in qua tam similem uidebis Issam,
ut sit tam similis sibi nec ipsa. 20
Issam denique pone cum tabella:
aut utramque putabis esse ueram,
aut utramque putabis esse pictam.

110

Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa.
Ipse nihil scribis: tu breuiora facis.

111

Cum tibi sit sophia par fama et cura deorum,
ingenio pietas nec minor ipsa tuo:
ignorat meritis dare munera, qui tibi librum
et qui mitatur, Regule, tura dari.

112

Cum te non nossem, dominum regemque uocabam;
nunc bene te noui: iam mihi Priscus eris.

113

Quaecumque lusi iuuenis et puer quodam
apinasque nostras, quas nec ipse iam noui,
male conlocare si bonas uoles horas
et inuidebis otio tuo, lector,
a Valeriano Pollio petes Quinto, 5
per quem perire non licet meis nugis.

114

Hos tibi uicinos, Faustine, Telesphorus hortos
Faenius et breue rus uadaque prata tenet.
Condidit hic natae cineres nomenque sacrauit
quod legis Antullae, dignior ipse legi.
Ad Stygias aequum fuerat pater isset ut umbras: 5
quod quia non licuit, uiuat, ut ossa colat.

115

Quaedam me cupit,— inuide, Procille!—
loto candidior puella cycno,
argento, niue, lilio, ligustro:
sed quandam uolo nocte nigriorem,
formica, pice, graculo, cicada. 5
Iam suspendia saeua cogitabas:
si noui bene te, Procille, uiues.

116

Hoc nemus aeterno cinerum sacrauit honori
 Faenius et culti iugera pulchra soli.
Hoc tegitur cito rapta suis Antulla sepulcro,
 hoc erit Antullae mixtus uterque parens.
Si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellum: 5
 perpetuo dominis seruiet iste suis.

117

Occurris quotiens, Luperce, nobis,
'Vis mittam puerum' subinde dicis,
'cui tradas epigrammaton libellum,
lectum quem tibi protinus remittam?'
Non est quod puerum, Luperce, uexes. 5
Longum est, si uelit ad Pirum uenire,
et scalis habito tribus, sed altis.
Quod quaeris propius petas licebit.
Argi nempe soles subire Letum:
contra Caesaris est forum taberna 10
scriptis postibus hinc et inde totis,
omnis ut cito perlegas poetas:
illinc me pete. +Nec+ roges Atrectum —
hoc nomen dominus gerit tabernae —;
de primo dabit alteroue nido 15
rasum pumice purpuraque cultum
denaris tibi quinque Martialem.
'Tanti non es' ais? Sapis, Luperce.

118

Cui legisse satis non est epigrammata centum,
 nil illi satis est, Caediciane, mali.

LIBER QUINTUS

1

Hoc tibi, Palladiae seu collibus uteris Albae,
Caesar, et hinc Triuiam prospicis, inde Thetin,
seu tua ueridicae discutunt responsa sorores,
plana suburbani qua cubat unda freti,
seu placet Aeneae nutrix seu filia Solis 5
siue salutiferis candidus Anxur aquis,
mittimus, o rerum felix tutela salusque,
sospite quo gratum credimus esse Iouem.
Tu tantum accipias: ego te legisse putabo
et tumidus Galla credulitate fruatur. 10

2

Matronae puerique uirginesque,
uobis pagina nostra dedicatur.
Tu, quem nequitiae procaciores
delectant nimius salesque nudi,
lasciuos lege quattuor libellos: 5
quintus cum domino liber iocatur;
quem Germanicus ore non rubenti
coram Cecropia legat puella.

3

Accola iam nostrae Degis, Germanice, ripae,
a famulis Histri qui tibi uenit aquis,
laetus et attonitus uiso modo praeside mundi,
adfatus comites dicitur esse suos:
"Sors mea quam fratris melior, cui tam prope fas est 5
cernere, tam longe quem colit ille deum".

4

Fetere multo Myrtale solet uino,
sed fallat ut nos, folia deuorat lauri
merumque cauta fronde, non aqua, miscet.
Hanc tu rubentem prominentibus uenis
quotiens uenire, Paule, uideris contra, 5
dicas licebit "Myrtale bibit laurum."

5

Sexte, Palatinae cultor facunde Mineruae,
ingenio frueris qui propiore dei -
nam tibi nascentes domini cognoscere curas
et secreta ducis pectora nosse licet -:
sit locus et nostris aliqua tibi parte libellis, 5
qua Pedo, qua Marsus quaque Catullus erit.
Ad Capitolini caelestia carmina belli
grande cothurnati pone Maronis opus.

6

Si non est graue nec nimis molestum,
Musae, Parthenium rogate uestrum:
sic te serior et beata quondam
saluo Caesare finiat senectus
et sis inuidia fauente felix, 5
sic Burrus cito sentiat parentem:
admittas timidam breuemque chartam
intra limina sanctioris aulae.
Nosti tempora tu Iouis sereni,
cum fulget placido suoque uoltu, 10
quo nil supplicibus solet negare.
Non est quod metuas preces iniquas:
numquam grandia nec molesta poscit
quae cedro decorata purpuraque
nigris pagina creuit umbilicis. 15
Nec porrexeris ista, sed teneto
sic tamquam nihil offeras agasque.
Si noui dominum nouem sororum,
ultra purpureum petet libellum.

7

Qualiter Assyrios renouant incendia nidos,
una decem quotiens saecula uixit auis,
taliter exuta est ueterem noua Roma senctam
et sumpsit uoltus praesidis ipsa sui.
Iam, precor, oblitus notae, Vulcane, querelae, 5
parce: sumus Martis turba, sed et Veneris;
parce, pater: sic Lemniacis lasciua catenis
ignoscat coniunx et patienter amet.

8

Edictum domini deique nostri,
quo subsellia certiora fiunt
et puros eques ordines recepit,
dum laudat modo Phasis in theatro,
Phasis purpureis rubens lacernis, 5
et iactat tumido superbus ore:
"Tandem commodius licet sedere,
nunc est reddita dignitas equestris;
turba non premimur, nec inquinamur":
haec et talia dum refert supinus, 10
illas purpureas et adrogantes
iussit surgere Leitus lacernas.

9

Languebam: sed tu comitatus protinus ad me
uenisti centum, Symmache, discipulis.
Centum me tetigere manus aquilone gelatae:
non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

10

"Esse quid hoc dicam uiuis quod fama negatur
et sua quod rarus tempora lector amat?"
Hi sunt inuidiae nimirum, Regule, mores,
praeferat antiquos semper ut illa nouis.
Sic ueterem ingrati Pompei quaerimus umbram, 5
sic laudant Catuli uilia templa senes;
Ennius est lectus saluo tibi, Roma, Marone,
et sua riserunt saecula Maeoniden;
rara coronato plausere theatra Menandro;
norat Nasonem sola Corinna suum. 10
Vos tamen o nostri ne festinate libelli;
si post fata uenit gloria, non propero.

11

Sardonychas, zmaragdos, adamantas, iaspidas uno
uersat in articulo Stella, Seuere, meus.
Multas in digitis, plures in carmine gemmas
inuenies: inde est haec, puto, culta manus.

12

Quod nutantia fronte perticata
gestat pondera Masclion superbus,
aut grandis Ninus omnibus lacertis
septem quod pueros leuat uel octo,
res non difficilis mihi uidetur, 5
uno cum digito uel hoc uel illo
portet Stella meus decem puellas.

13

Sum, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper,
sed non obscurus nec male notus eques,
sed toto legor orbe frequens et dicitur "Hic est";
quodque cinis paucis, hoc mihi uita dedit.
At tua centenis incumbunt tecta columnis 5
et libertinas arca flagellat opes,
magnaque Niliacae seruit tibi gleba Syenes,
tondet et innumeros Gallica Parma greges.
Hoc ego tuque sumus: sed quod sum non potes esse;
tu quod es, e populo quilibet esse potest. 10

14

Sedere primo solitus in gradu semper
tunc, cum liceret occupare, Nanneius
bis excitatus terque transtulit castra,
et inter ipsas paene tertius sellas
post Gaiumque Luciumque consedit. 5
Illinc cucullo prospicit caput tectus
oculoque ludos spectat indecens uno;
et hinc miser deiectus in uiam transit,
subsellioque semifultus extremo
et male receptus altero genu iactat 10

equiti sedere Leitoque se stare.

15

Quintus nostrorum liber est, Auguste, iocorum
et queritur laesus carmine nemo meo;
gaudet honorato sed multus nomine lector,
cui uictura meo munere fama datur.
"Quid tamen haec prosunt quamuis uenerantia multos?" 5
Non prosit sane, me tamen ista iuuant.

16

Seria cum possim, quod delectantia malo
scribere, tu causa es, lector amice, mihi,
qui legis et tota cantas mea carmina Roma:
sed nescis quanti stet mihi talis amor.
Nam si falciferi defendere templa Tonantis 5
sollicitisque uelim uendere uerba reis,
plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas
et fiet uario sordidus aere sinus.
At nunc conuiuia est commissatorque libellus
et tantum gratis pagina nostra placet. 10
Sed non et ueteres contenti laude fuerunt,
cum minimum uati munus Alexis erat.
"Belle" inquis "dixti: iuuat et laudabimus usque."
Dissimulas? Facies me, puto, causidicum.

17

Dum proauos atausque refers et nomina magna,
dum tibi noster eques sordida condicio est,
dum te posse negas nisi lato, Gellia, clauo
nubere, nupsisti, Gellia, cistibero.

18

Quod tibi Decembri mense, quo uolant mappae
gracilesque ligulae cereique chartaeque
et acuta senibus testa cum Damascenis,
praeter libellos uernulas nihil misi,
fortasse auarus uidear aut inhumanus. 5
Odi dolosas munerum et malas artes;
imitantur hamos dona: namque quis nescit
auidum uorata decipi scarum musca?
Quotiens amico diuiti nihil donat,
o Quintiane, liberalis est pauper. 10

19

Si qua fides ueris, praeferri, maxime Caesar,
temporibus possunt saecula nulla tuis.
Quando magis dignos licuit spectare triumphos?
Quando Palatini plus meruere dei?
Pulchrior et maior quo sub duce Martia Roma? 5
Sub quo libertas principe tanta fuit?
Est tamen hoc uitium sed non leue, sit licet unum,
quod colit ingratas pauper amicitias.

Quis largitur opes ueteri fidoque sodali,
aut quem prosequitur non alienus eques? 10
Saturnaliciae ligulam misisse selibrae
flammatisue togae scripula tota decem
uxuria est, tumidique uocant haec munera reges:
qui crepet aureolos forsitan unus erit.
Quatenus hi non sunt, esto tu, Caesar, amicus; 15
nulla ducis uirtus dulcior esse potest.
Iam dudum tacito rides, Germanice, naso
utile quod nobis do tibi consilium.

20

Si tecum mihi, care Martialis,
securis liceat frui diebus,
si disponere tempus otiosum
et uerae pariter uacare uitae:
nec nos atria nec domos potentum 5
nec litis tetricas forumque triste
nossemus nec imagines superbas;
sed gestatio, fabulae, libelli,
campus, porticus, umbra, Virgo, thermae,
haec essent loca semper, hi labores. 10
Nunc uiuit necuter sibi, bonosque
soles effugere atque abire sentit,
qui nobis pereunt et inputantur.
Quisquam uiuere cum sciat, moratur?

21

Quintum pro Decimo, pro Crasso, Regule, Macrum
ante salutabat rhetor Apollodotus:
nunc utrumque suo resalutat nomine. Quantum
cura laborque potest! Scripsit et edidicit.

22

Mane domi nisi te uolui meruitque uidere,
sint mihi, Paule, tuae longius Esquiliae.
Sed Tiburtinae sum proximus accola pilae,
qua uidet anticum rustica Flora Iouem:
alta Suburani uincenda est semita cliui 5
et numquam sicco sordida saxa gradu,
uixque datur longas mulorum rumpere mandras
quaeque trahi multo marmora fune uides.
Illud adhuc grauius quod te post mille labores,
Paule, negat lasso ianitor esse domi. 10
Exitus hic operis uani togulaeque madentis:
uix tanti Paulum mane uidere fuit.
Semper inhumanos habet officiosus amicos:
rex, nisi dormieris, non potes esse meus.

23

Herbarum fueras indutus, Basse, colores,
iura theatralis dum siluere loci.
Quae postquam placidi censoris cura renasci

iussit et Oceanum certior audit eques,
non nisi uel cocco madida uel murice tincta 5
uest nites et te sic dare uerba putas.
Quadringentorum nullae sunt, Basse, lacernae,
aut meus ante omnis Cordus haberet equum.

24

Hermes Martia saeculi uoluptas,
Hermes omnibus eruditus armis,
Hermes et gladiator et magister,
Hermes turbo sui tremorque ludi,
Hermes, quem timet Helius, sed unum, 5
Hermes, cui cadit Aduolans, sed uni,
Hermes uincere nec ferire doctus,
Hermes subpositicius sibi ipse,
Hermes diuitiae locariorum,
Hermes cura laborque ludiarum, 10
Hermes belligera superbus hasta,
Hermes aequoreo minax tridente,
Hermes casside languida timendus,
Hermes gloria Martis uniuersi,
Hermes omnia solus et ter unus. 15

25

"Quadringenta tibi non sunt, Chaerestrata: surge,
Leitus ecce uenit: sta, fuge, curre, late."
Ecquis, io, reuocat discedentemque reducit?
Ecquis, io, largas pandit amicus opes?
Quem chartis famaеque damus populisque loquendum? 5
Quis Stygios non uolt totus adire lacus?
Hoc, rogo, non melius quam rubro pulpita nimbo
spargere et effuso permaduuisse croco?
Quam non sensuro dare quadringenta caballo,
aureus ut Scorpi nasus ubique micet? 10
O frustra locuples, o dissimulator amici,
haec legis et laudas? Quae tibi fama perit!

26

Quod alpha dixi, Corde, paenulatorum
te nuper, aliqua cum iocarer in charta,
si forte bitem mouit hic tibi uersus,
dicas licebit beta me togatorum.

27

Ingenium studiumque tibi moresque genusque
sunt equitis, fateor: cetera plebis habes.
Bis septena tibi non sint subsellia tanti,
ut sedeas uiso pallidus Oceano.

28

Vt bene loquatur sentiatque Mamercus,
efficere nullis, Aule, moribus possis:
pietate fratres Curuios licet uincas,

quiete Neruas, comitate Rusones,
probitate Macros, aequitate Mauricos, 5
oratione Regulos, iocis Paulos:
robiginosis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forsitan esse tu credas:
ego esse miserum credo, cui placet nemo.

29

Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis:
"Formonsus septem, Marce, diebus eris."
Si non derides, si uerum, lux mea, narras,
edisti numquam, Gellia, tu leporem.

30

Varro, Sophocleo non infitiande cothurno
nec minus in Calabria suspiciende lyra,
differ opus nec te facundi scaena Catulli
detineat cultis aut elegia comis;
sed lege fumoso non aspernanda Decembri 5
carmina, mittuntur quae tibi mense suo:
commodius nisi forte tibi potiusque uidetur
Saturnalicias perdere, Varro, nuces.

31

Aspice quam placidis insultet turba iuuenis
et sua quam facilis pondera taurus amet.
Cornibus hic pendet summis, uagus ille per armos
currit et in toto uentilat arma boue.
At feritas immota riget: non esset harena 5
tutior et poterant fallere plana magis.
Nec trepidant gestus, sed de discrimine palmae
securus puer est sollicitumque pecus.

32

Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, supremis
non dedit uxori. "Cui dedit ergo?" Sibi.

33

Carpere causicus fertur mea carmina: qui sit
nescio. Si sciero, uae tibi, causicice.

34

Hanc tibi, Fronto pater, genetrix Flaccilla, puellam
oscula commendo deliciasque meas,
paruola ne nigras horrescat Erotion umbras
oraque Tartarei prodigiosa canis.
Impletura fuit sextae modo frigora brumae, 5
uixisset totidem ni minus illa dies.
Inter tam ueteres ludat lasciua patronos
et nomen blaeso garriat ore meum.
Mollia non rigidus caespes tegat ossa nec illi,
erra, grauis fueris: non fuit illa tibi. 10

35

Dum sibi redire de Patrensibus fundis
 ducena clamat coccinatus Euclides
 Corinthioque plura de suburbano
 longumque pulchra stemma repetit a Leda
 et suscitanti Leito reluctatur, 5
 equiti superbo, nobili, lucupleti
 cecidit repente magna de sinu clavis.
 Numquam, Fabulle, nequior fuit clavis.

36

Laudatus nostro quidam, Faustine, libello
 dissimulat, quasi nil debeat: inposuit.

37

Puella senibus dulcior mihi cycnis,
 agno Galaesi mollior Phalantini,
 concha Lucrini delicatior stagni,
 cui nec lapillos praeferas Erythraeos
 nec modo politum pecudis Indicae dentem 5
 niuesque primas liliumque non tactum;
 quae crine uicit Baetici gregis uellus
 Rhenique nodos aureamque nitelam;
 fragrauit ore quod rosarium Paesti,
 quod Atticarum prima mella cerarum, 10
 quod sucinorum rapta de manu gleba;
 cui comparatus indecens erat pauo,
 inamabilis sciurus et frequens phoenix,
 adhuc recenti tepet Erotion busto,
 quam pessimorum lex amara fatorum 15
 sexta peregit hieme, nec tamen tota,
 nostros amores gaudiumque lususque.
 Et esse tristem me meus uetat Paetus,
 pectusque pulsans pariter et comam uellens:
 "Deflere non te uernulae pudet mortem? 20
 Ego coniugem" inquit "extuli et tamen uiuo,
 notam, superbam, nobilem, lucupletem."
 Quid esse nostro fortius potest Paeto?
 Ducentiens accepit, et tamen uiuit!

38

Calliodorus habet censum — quis nescit? — equestrem,
 Sexte, sed et fratrem Calliodorus habet.
 "Quadringenta seca" qui dicit *suka merizei*
 uno credis equo posse sedere duos?
 Quid cum fratre tibi, quid cum Polluce molesto? 5
 Non esset Pollux si tibi, Castor eras.
 Vnus cum sitis, duo, Calliodore, sedebis?
 surge: soloikismovn, Calliodore, facis.
 Aut imitare genus Ladae: cum fratre sedere
 non potes, alternis, Calliodore, sede. 10

39

Supremas tibi triciens in anno
signanti tabulas, Charine, misi
Hyblaeis madidas thymis placentas.
Defeci: miserere iam, Charine:
signa rarius, aut semel fac illud, 5
mentitur tua quod subinde tussis.
Excussi loculosque sacculumque:
Croeso diuitior licet fuisset,
Iro pauperior forem, Charine,
si conchem totiens meam comesses. 10

40

Pinxisti Venerem, colis, Artemidore, Mineruam:
et miraris opus displicuisse tuum?

41

Spadone cum sis euiratior fluxo,
et concubino mollior Celaenaeo,
quem sectus ululat matris enthae Gallus,
theatra loqueris et gradus et edicta
trabeasque et Idus fibulasque censusque, 5
et pumicata pauperes manu monstras.
Sedere in equitum liceat an tibi scamnis
uidebo, Didyme: non licet maritorum.

42

Callidus effracta nummos fur auferet arca,
prosternet patrios impia flamma lares;
debitor usuram pariter sortemque negabit,
non reddet sterilis semina iacta seges;
dispensatorem fallax spoliabit amica, 5
mercibus exstructas obruet unda rates.
Extra fortunam est quidquid donatur amicis:
quas dederis solas semper habebis opes.

43

Thais habet nigros, niueos Laecania dentes.
Quae ratio est? Emptos haec habet, illa suos.

44

Quid factum est, rogo, quid repente factum,
ad cenam mihi, Dento, quod uocanti -
quis credat? - quater ausus es negare?
Sed nec respicis et fugis sequentem,
quem thermis modo quaerere et theatris 5
et conclauibus omnibus solebas.
Sic est, captus es unctiore mensa
et maior rapuit canem culina.
Iam te, sed cito, cognitum et relictum
cum fastidierit popina diues, 10
antiquae uenies ad ossa cenae.

45

Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam:
istud quae non est dicere, Bassa, solet.

46

Basia dum nolo nisi quae luctantia carpsi,
et placet ira mihi plus tua quam facies,
ut te saepe rogem, caedo, Diadumene, saepe:
consequor hoc, ut me nec timeas nec ames.

47

Numquam se cenasse domi Philo iurat, et hoc est:
non cenat, quotiens nemo uocauit eum.

48

Quid non cogit amor! Secuit nolente capillos
Encolpos domino, non prohibente tamen.
Permisit fleuitque Pudens: sic cessit habenis
audaci questus de Phaethonte pater;
talis raptus Hylas, talis deprensus Achilles 5
deposuit gaudens, matre dolente, comas.
Sed tu ne propera - breuibus ne crede capillis -
tardaque pro tanto munere, barba, ueni.

49

Vidissem modo forte cum sedentem
solum te, Labiene, tres putauit.
Caluae me numerus tuae fefellit:
sunt illinc tibi, sunt et hinc capilli
quales uel puerum decere possunt; 5
nudumst in medio caput nec ullus
in longa pilus area notatur.
Hic error tibi profuit Decembri,
tunc cum prandia misit Imperator:
cum panariolis tribus redisti. 10
Talem Geryonem fuisse credo.
Vites censeo porticum Philippi:
si te uiderit Hercules, peristi.

50

Ceno domi quotiens, nisi te, Charopine, uocauit,
protinus ingentes sunt inimicitiae,
meque potes stricto medium transfigere ferro,
si nostrum sine te scis caluisse focum.
Nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit? 5
inprobium nihil est hac, Charopine, gula.
Desine iam nostram, precor, obseruare culinam
atque aliquando meus det tibi uerba cocus.

51

Hic, qui libellis praegrauem gerit laeuam,
notariorum quem premit chorus leuis,
qui codicillis hinc et inde prolatis

epistolisque commodat grauem uoltum
similis Catoni Tullioque Brutoque, 5
exprimere, Rufe, fidiculae licet cogant,
haue Latinum, *chaire* non potest Graecum.
Si fingere istud me putas, salutemus.

52

Quae mihi praestiteris memini semperque tenebo.
Cur igitur taceo, Postume? Tu loqueris.
Incipio quotiens alicui tua dona referre,
protinus exclamat: "Dixerat ipse mihi."
Non belle quaedam faciunt duo: sufficit unus 5
huic operi: si uis ut loquar, ipse tace.
Crede mihi, quamuis ingentia, Postume, dona
auctoris pereunt garrulitate sui.

53

Colchida quid scribis, quid scribis, amice, Thyesten?
quo tibi uel Nioben, Basse, uel Andromachen?
Materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis
Deucalion uel, si non placet hic, Phaethon.

54

Extemporalis factus est meus rhetor:
Calpurnium non scripsit, et salutauit.

55

Dic mihi, quem portas, uolucrum regina? "Tonantem."
Nulla manu quare fulmina gestat? "Amat."
Quo calet igne deus? "Pueri." Cur mitis aperto
respicis ore Iouem? "De Ganymede loquor."

56

Cui tradas, Lupe, filium magistro
quaeris sollicitus diu rogasque.
Omnes grammaticosque rhetorasque
deuites moneo: nihil sit illi
cum libris Ciceronis aut Maronis; 5
famae Tutilium suae relinquat;
si uersus facit, abdicet poetam.
Artes discere uolt pecuniosas?
Fac discat citharoedus aut choraules;
si duri puer ingeni uidetur, 10
praeconem facias uel architectum.

57

Cum uoco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
saepe etiam seruum sic resaluto tuum.

58

Cras te uicturum, cras dicis, Postume, semper:
dic mihi, cras istud, Postume, quando uenit?
Quam longe cras istud! ubi est? aut unde petendum?

Numquid apud Parthos Armeniosque latet?
Iam cras istud habet Priami uel Nestoris annos. 5
Cras istud quanti, dic mihi, possit emi?
Cras uiues? Hodie iam uiuere, Postume, serum est:
ille sapit quisquis, Postume, uixit heri.

59

Quod non argentum, quod non tibi mittimus aurum,
hoc facimus causa, Stella diserte, tua.
Quisquis magna dedit, uoluit sibi magna remitti;
fictibus nostris exoneratus eris.

60

Adlatres licet usque nos et usque
et gannitibus improbis laccessas,
certum est hanc tibi pernegare famam,
olim petis, in meis libellis
qualiscumque legaris ut per orbem. 5
Nam te cur aliquis sciat fuisse?
Ignotus pereas, miser, necesse est.
Non derunt tamen hac in urbe forsitan
unus uel duo tresue quattuorue,
pellem rodere qui uelint caninam: 10
nos hac a scabie tenemus unguis.

61

Crispulus iste quis est, uxori semper adhaeret
qui, Mariane, tuae? Crispulus iste quis est?
Nescio quid dominae teneram qui garrit in aurem
et sellam cubito dexteriore premit?
Per cuius digitos currit leuis anulus omnis, 5
crura gerit nullo qui uiolata pilo?
Nil mihi respondes? "Uxor res agit" inquis
"iste meae." Sane certus et asper homo est,
procuratorem uoltu qui praeferat ipso:
acrior hoc Chius non erit Aufidius. 10
O quam dignus eras alapis, Mariane, Latini:
te successurum credo ego Panniculo.
Res uxoris agit? Res ullas crispulus iste?
Res non uxoris, res agit iste tuas.

62

Iure tuo nostris maneat licet, hospes, in hortis,
si potes in nudo ponere membra solo,
aut si portatur tecum tibi magna supellex:
nam mea iam digitum sustulit hospitibus.
Nulla tegit fractos — nec inanis — culcita lectos, 5
putris et abrupta fascia reste iacet.
Sit tamen hospitium nobis commune duobus:
emi hortos; plus est: instrue tu; minus est.

63

"Quid sentis" inquis "de nostris, Marce, libellis?"
Sic me sollicitus, Pontice, saepe rogas.
Admiror, stupeo: nihil est perfectius illis,
ipse tuo cedit Regulus ingenio.
"Hoc sentis?" inquis "faciat tibi sic bene Caesar, 5
sic Capitolinus Iuppiter." Immo tibi.

64

Sextantes, Calliste, duos infunde Falerni,
tu super aestiuas, Alcime, solue niues;
pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo
lassenturque rosis tempora sutilibus.
Tam uicina iubent non uiuere Mausolea, 5
cum doceant ipsos posse perire deos.

65

Astra polumque dedit, quamuis obstante nouerca,
Alcidae Nemees terror et Arcas aper
et castigatum Libycae ceroma palaestrae
et grauis in Siculo puluere fusus Eryx, 5
siluarumque tremor, tacita qui fraude solebat
ducere non rectas Cacus in antra boues.
Ista tuae, Caesar, quota pars spectatur harenae?
Dat maiora nouus proelia mane dies.
Quot grauiora cadunt Nemeaeo pondera monstro!
quot tua Maenalios conlocat hasta sues! 10
Reddatur si pugna triplex pastoris Hiberi,
est tibi qui possit uincere Geryonen.
Saepe licet Graiae numeretur belua Lernaie,
inproba Niliacis quid facit Hydra feris?
Pro meritis caelum tantis, Auguste, dederunt 15
Alcidae cito di, sed tibi sero dabunt.

66

Saepe salutatus numquam prior ipse salutas:
sic eris Aeternum, Pontiliane, Vale.

67

Hibernos peterent solito cum more recessus
Atthides, in nidis una remansit auis.
Deprendere nefas ad tempora uerna reuersae
et profugam uolucres diripere suae.
Sero dedit poenas: discerpi noxia mater 5
debuerat, sed tunc cum lacerauit Ityn.

68

Arctoa de gente comam tibi, Lesbia, misi,
ut scires quanto sit tua flaua magis.

69

Antoni Phario nihil obiecture Pothino
et leuius tabula quam Cicerone nocens,

quid gladium demens Romana stringis in ora?
hoc admisisset nec Catilina nefas.
Impius infando miles corrumpitur auro, 5
et tantis opibus uox tacet una tibi.
Quid prosunt sacrae pretiosa silentia linguae?
Incipient omnes pro Cicerone loqui.

70

Infusum sibi nuper a patrono
plenum, Maxime, centiens Syrisus
in sellariolis uagus popinis
circa balnea quattuor pergit.
O quanta est gula, centiens comesse! 5
Quanto maior adhuc, nec accubare!

71

Vmida qua gelidas summittit Trebula ualles
et uiridis cancri mensibus alget ager,
rura Cleonaeo numquam temerata leone
et domus Aeolio semper amica Noto
te, Faustine, uocant: longas his exige messes 5
collibus; hibernum iam tibi Tibur erit.

72

Qui potuit Bacchi matrem dixisse Tonantem,
ille potest Semelen dicere, Rufe, patrem.

73

Non donem tibi cur meos libellos
oranti totiens et exigenti
miraris, Theodore? Magna causa est:
dones tu mihi ne tuos libellos.

74

Pompeios iuuenes Asia atque Europa, sed ipsum
terra tegit Libyes, si tamen ulla tegit.
Quid mirum toto si spargitur orbe? Iacere
uno non poterat tanta ruina loco.

75

Quae legis causa nupsit tibi Laelia, Quinte,
uxorem potes hanc dicere legitimam.

76

Profecit poto Mithridates saepe ueneno
toxica ne possent saeua nocere sibi.
Tu quoque cauisti cenando tam male semper
ne posses umquam, Cinna, perire fame.

77

Narratur belle quidam dixisse, Marulle,
qui te ferre oleum dixit in auricula.

78

Si tristi domicenio laboras,
Torani, potes esurire mecum.
Non derunt tibi, si soles *propinein*,
uiles Cappadocae grauesque porri,
diuisis cybium latebit ouis. 5
Ponetur digitus tenendus unctis
nigra coliculus uirens patella,
algentem modo qui reliquit hortum,
et pultem niueam premens botellus,
et pallens faba cum rubente lardo. 10
Mensae munera si uoles secundae,
marcentes tibi porrigentur uuae
et nomen pira quae ferunt Syrorum,
et quas docta Neapolis creauit,
lento castanae uapore tostae: 15
uinum tu facies bonum bibendo.
Post haec omnia forte si mouebit
Bacchus quam solet esuritionem,
succurrent tibi nobiles oliuae,
Piceni modo quas tulere rami, 20
et feruens cicer et tepens lupinus.
Parua est cenula—quis potest negare?—
Sed finges nihil audiesue fictum
et uoltu placidus tuo recumbes;
nec crassum dominus leget uolumen 25
nec de Gadibus improbis puellae
uibrabunt sine fine prurientes
lasciuos docili tremore lumbos;
sed quod nec graue sit nec infacetum,
parui tibia Condylis sonabit. 30
Haec est cenula. Claudiam sequeris.
Quam nobis cupis esse tu priorem?

79

Vndecies una surrexti, Zoile, cena,
et mutata tibi est synthesis undecies,
sudor inhaereret madida ne ueste retentus
et laxam tenuis laederet aura cutem.
Quare ego non sudo, qui tecum, Zoile, ceno? 5
Frigus enim magnum synthesis una facit.

80

Non totam mihi, si uacabis, horam
dones et licet inputes, Seuere,
dum nostras legis exigisque nugas.
"Durum est perdere ferias": rogamus
iacturam patiaris hanc ferasque. 5
Quod si legeris ista cum diserto
—sed numquid sumus improbi?— Secundo,
plus multo tibi debiturus hic est
quam debet domino suo libellus.

Nam securus erit, nec inquieta 10
lassi marmora Sisyphi uidebit,
quem censoria cum meo Seuero
docti lima momorderit Secundi.

81

Semper pauper eris, si pauper es, Aemiliane:
dantur opes nullis nunc nisi diuitibus.

82

Quid promittebas mihi milia, Gaure, ducenta,
si dare non poteras milia, Gaure, decem?
An potes et non uis? Rogo, non est turpius istud?
I, tibi dispereas, Gaure: pusillus homo es.

83

Insequeris, fugio; fugis, insequor. Haec mihi mens est:
uelle tuum nolo, Dindyme, nolle uolo.

84

Iam tristis nucibus puer relictis
clamoso reuocatur a magistro,
et blando male proditus fritillo,
arcana modo raptus e popina,
aedilem rogat udus aleator. 5
Saturnalia transiere tota,
nec munuscula parua nec minora
misisti mihi, Galla, quam solebas.
Sane sic abeat meus December:
scis certe, puto, uestra iam uenire 10
Saturnalia, Martias Kalendas;
tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

LIBER DECIMUS

I

Si nimius videor seraque coronide longus
Esse liber, legito pauca: libellus ero.
Terque quaterque mihi finitur carmine parvo
Pagina: fac tibi me quam cupis ipse brevem.

II

Festinata prior, decimi mihi cura libelli
Elapsum manibus nunc revocavit opus.
Nota leges quaedam, sed lima rasa recenti;
Pars nova maior erit: lector, utrique fave,
Lector, opes nostrae: quem cum mihi Roma dedisset. 5
'Nil tibi quod demus maius habemus' ait.
'Pigra per hunc fugies ingratae flumina Lethes
Et meliore tui parte superstes eris.
Marmora Messallae findit caprificus, et audax
Dimidios Crispi mulio ridet equos: 10
At chartis nec furta nocent et saecula prosunt,
Solaque non norunt haec monumenta mori.'

III

Vernaculorum dicta, sordidum dentem,
Et foeda linguae probra circulatricis,
Quae sulphurato nolit empta ramento
Vatiniorem proxeneta fractorum,
Poeta quidam clancularius spargit 5
Et volt videri nostra. Credis hoc, Prisce?
Voce ut loquatur psittacus coturnicis
Et concupiscat esse Canus ascaules?
Procul a libellis nigra sit meis fama,
Quos rumor alba gemmeus vehit pinna: 10
Cur ego laborem notus esse tam prave,
Constare gratis cum silentium possit?

IV

Qui legis Oedipoden caligantemque Thyesten,
Colchidas et Scyllas, quid nisi monstra legis?
Quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopaeus et Attis,
Quid tibi dormitor proderit Endymion?
Exutusve puer pinnis labentibus? aut qui 5
Odit amatrices Hermaphroditus aquas?
Quid te vana iuvant miserae ludibria chartae?
Hoc lege, quod possit dicere vita 'Meum est.'
Non hic Centauros, non Gorgonas Harpyiasque
Invenies: hominem pagina nostra sapit. 10
Sed non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores
Nec te scire: legas Aetia Callimachi.

V

Quisquis stolaeve purpuraeve contemptor
Quos colere debet, laesit impio versu,
Erret per urbem pontis exul et clivi,
Interque raucos ultimus rogatores
Oret caninas panis improbi buccas; 5
Illi December longus et madens bruma
Clususque fornix triste frigus extendat:
Vocet beatos clamitetque felices,
Orciniana qui feruntur in sponda.
At cum supremae fila venerint horae 10
Diesque tardus, sentiat canum litem
Abigatque moto noxias aves panno.
Nec finiantur morte supplicis poenae,
Sed modo severi sectus Aeaci loris,
Nunc inquieti monte Sisyphi pressus, 15
Nunc inter undas garruli senis siccus
Delasset omnis fabulas poetarum:
Et cum fateri Furia iusserit verum,
Prodente clamet conscientia 'Scripsi.'

VI

Felices, quibus urna dedit spectare coruscum
Solibus Arctois sideribusque ducem.
Quando erit ille dies, quo campus et arbor et omnis
Lucebit Latia culta fenestra nuru?
Quando morae dulces longusque a Caesare pulvis 5
Totaque Flaminia Roma videnda via?
Quando eques et picti tunica Nilotide Mauri
Ibitis, et populi vox erit una 'Venit'?

VII

Nympharum pater amniumque, Rhene,
Quicumque Odrusias bibunt pruinas,
Sic semper liquidis fruaris undis,
Nec te barbara contumeliosi
Calcatum rota conterat bubulci; 5
Sic et cornibus aureis receptis
Et Romanus eas utraque ripa:
Traianum populis suis et urbi,
Thybris te dominus rogat, remittas.

VIII

Nubere Paula cupit nobis, ego ducere Paulam
Nolo: anus est. Vellem, si magis esset anus.

IX

Undenis pedibusque syllabisque
Et multo sale nec tamen protervo
Notus gentibus ille Martialis
Et notus populis — quid invidetis? —
Non sum Andraemone notior caballo.

X

Cum tu, laurigeris annum qui fascibus intras,
Mane salutator limina mille teras,
Hic ego quid faciam? quid nobis, Paule, relinquis,
Qui de plebe Numae densaque turba sumus?
Qui me respiciet, dominum regemque vocabo? 5
Hoc tu — sed quanto blandius! — ipse facis.
Lecticam sellamve sequar? nec ferre recusas,
Per medium pugnas et prior ire lutum.
Saepius adsurgam recitanti carmina? tu stas
Et pariter geminas tendis in ora manus. 10
Quid faciet pauper, cui non licet esse clienti?
Dimisit nostras purpura vestra togas.

XI

Nil aliud loqueris, quam Thesea Pirithoumque,
Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.
Dispeream, si tu Pyladi praestare matellam
Dignus es aut porcos pascere Pirithoi.
'Donavi tamen' inquis 'amico milia quinque 5
Et lotam, ut multum, terve quaterve togam.'
Quid, quod nil unquam Pyladi donavit Orestes?
Qui donat quamvis plurima, plura negat.

XII

Aemiliae gentes et Apollineas Vercellas
Et Phaethontei qui petis arva Padi,
Ne vivam, nisi te, Domiti, dimitto libenter,
Grata licet sine te sit mihi nulla dies:
Sed desiderium tanti est, ut messe vel una 5
Urbano releves colla perusta iugo.
I precor et totos avida cute combibe soles, —
O quam formosus, dum peregrinus eris!
Et venies albis non cognoscendus amicis
Livebitque tuis pallida turba genis. 10
Sed via quem dederit, rapiet cito Roma colorem,
Niliaco redeas tu licet ore niger.

XIII

Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,
Pendula quod patriae visere tecta libet,
Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis
Et praetextata cultus amicitia,
Tu facis; in terris quo non est alter Hiberis 5
Dulcior et vero dignus amore magis.
Tecum ego vel sicci Gaetula mapalia Poeni
Et poteram Scythicas hospes amare casas.
Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,
In quocumque loco Roma duobus erit.

XIV

Cum cathedrata litos portet tibi raeda ministros
Et Libys in longo pulvere sudet eques,
Strataque non unas cingant triclinia Baias
Et Thetis unguento palleat uncta tuo,
Candida Setini rumpant crystalla trientes, 5
Dormiat in pluma nec meliore Venus:
Ad nocturna iaces fastosae limina moechae,
Et madet, heu, lacrimis ianua surda tuis,
Urere nec miserum cessant suspiria pectus.
Vis dicam, male sit cur tibi, Cotta? bene est.

XV

Cedere de nostris nulli te dicis amicis.
Sed, sit ut hoc verum, quid, rogo, Crispe, facis?
Mutua cum peterem sestertia quinque, negasti,
Non caperet nummos cum gravis arca tuos.
Quando fabae nobis modium farrisve dedisti, 5
Cum tua Niliacus rura colonus aret?
Quando brevis gelidae missa est toga tempore brumae?
Argenti venit quando selibra mihi?
Nil aliud video, quo te credamus amicum,
Quam quod me coram pedere, Crispe, soles.

XVI

Dotatae uxori cor harundine fixit acuta,
Sed dum ludit Aper: ludere novit Aper.

XVII

Si donare vocas promittere nec dare, Gai,
Vincam te donis muneribusque meis.
Accipe Callaicis quidquid fodit Astur in arvis,
Aurea quidquid habet divitis unda Tagi,
Quidquid Erythraea niger invenit Indus in alga, 5
Quidquid et in nidis unica servat avis,
Quidquid Agenoreo Tyros improba cogit aheni:
Quidquid habent omnes, accipe, quomodo das.

XVIII

Saturnalicio Macrum fraudare tributo
Frustra, Musa, cupis: non licet: ipse petit;
Sollemnesque iocos nec tristia carmina poscit,
Et queritur nugas obticuisse meas.
Mensorum longis sed nunc vacat ille libellis. 5
Appia, quid facies, si legit ista Macer?

XIX

Nec vocat ad cenam Marius, nec munera mittit,
Nec spondet, nec volt credere, sed nec habet.
Turba tamen non deest, sterilem quae curet amicum.
Eheu! quam fatuae sunt tibi, Roma, togae!

XX

Nec doctum satis et parum severum,
Sed non rusticulum tamen libellum
Facundo mea Plinio Thalia
I perfer: brevis est labor peractae
Altum vincere tramitem Suburae. 5
Illic Orphea protinus videbis
Udi vertice lubricum theatri
Mirantisque feras avemque regis,
Raptum quae Phryga pertulit Tonanti;
Illic parva tui domus Pedonis 10
Caelata est aquilae minore pinna.
Sed ne tempore non tuo disertam
Pulses ebria ianuam, videto:
Totos dat tetricae dies Minervae,
Dum centum studet auribus virorum 15
Hoc quod saecula posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas:
Haec hora est tua, cum furit Lyaeus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli: 20
Tunc me vel rigidi legant Catones.

XXI

Scribere te quae vix intellegat ipse Modestus
Et vix Claranus, quid rogo, Sexte, iuvat?
Non lectore tuis opus est, sed Apolline libris:
Iudice te maior Cinna Marone fuit.
Sic tua laudentur sane: mea carmina, Sexte, 5
Grammaticis placeant, ut sine grammaticis.

XXII

Cur spleniato saepe prodeam mento
Albave pictus sana labra cerussa,
Philaeni, quaeris? basiare te nolo.

XXIII

Iam numerat placido felix Antonius aevo
Quindecies actas Primus Olympiadas
Praeteritosque dies et tutos respicit annos
Nec metuit Lethes iam propioris aquas.
Nulla recordanti lux est ingrata gravisque; 5
Nulla fuit, cuius non meminisse velit.
Ampliat aetatis spatium sibi vir bonus: hoc est
Vivere bis, vita posse priore frui.

XXIV

Natales mihi Martiae Kalendae,
Lux formosior omnibus Kalendis,
Qua mittunt mihi munus et puellae,
Quinquagensima liba septimamque
Vestris addimus hanc focus acerram. 5

His vos, si tamen expedit roganti,
Annos addite bis precor novenos,
Ut nondum nimia piger senecta,
Sed vitae tribus areis peractis
Lucos Elysiae petam puellae. 10
Post hunc Nestora nec diem rogabo.

XXV

In matutina nuper spectatus harena
Mucius, inposuit qui sua membra focis,
Si patiens durusque tibi fortisque videtur,
Abderitanae pectora plebis habes.
Nam cum dicatur tunica praesente molesta 5
'Ure manum,' plus est dicere 'Non facio.'

XXVI

Vare, Paraetonias Latia modo vite per urbes
Nobilis et centum dux memorande viris,
At nunc Ausonio frustra promisse Quirino,
Hospita Lagei litoris umbra iaces.
Spargere non licuit frigentia fletibus ora, 5
Pinguia nec maestis addere tura rogis.
Sed datur aeterno victurum carmine nomen:
Numquid et hoc, fallax Nile, negare potes?

XXVII

Natali, Diodore, tuo conviva senatus
Accubat, et rarus non adhibetur eques,
Et tua tricenos largitur sportula nummos.
Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

XXVIII

Annorum nitidique sator pulcherrime mundi,
Publica quem primum vota precesque vocant,
Pervius exiguos habitabas ante penates,
Plurima qua medium Roma terebat iter:
Nunc tua Caesareis cinguntur limina donis, 5
Et fora tot numeras, Iane, quot ora geris.
At tu, sancte pater, tanto pro munere gratus,
Ferre perpetua claustra tuere sera.

XXIX

Quam mihi mittebas Saturni tempore lancem,
Misisti dominae, Sextiliane, tuae;
Et quam donabas dictis a Marte Kalendis,
De nostra prasina est synthesis empta toga.
Iam constare tibi gratis coepere puellae: 5
Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

XXX

O temperatae dulce Formiae litus,
Vos, cum severi fugit oppidum Martis
Et inquietas fessus exuit curas,

Apollinaris omnibus locis praefert.
Non ille sanctae dulce Tibur uxoris, 5
Nec Tusculanos Algidosve secessus,
Praeneste nec sic Antiumque miratur;
Non blanda Circe Dardanisve Caieta
Desiderantur, nec Marica nec Liris,
Nec in Lucrina lota Salmacis vena. 10
Hic summa leni stringitur Thetis vento;
Nec languet aequor, viva sed quies ponti
Pictam phaselon adiuvante fert aura,
Sicut puellae non amantis aestatem
Mota salubre purpura venit frigus. 15
Nec saeta longo quaerit in mari praedam,
Sed a cubili lectuloque iactatam
Spectatus alte lineam trahit piscis.
Si quando Nereus sentit Aeoli regnum,
Ridet procellas tuta de suo mensa: 20
Piscina rhombum pascit et lupos vernas,
Natat ad magistrum delicata muraena,
Nomenclator mugilem citat notum,
Et adesse iussi prodeunt senes nulli.
Frui sed istis quando Roma permittit? 5
Quot Formianos inputat dies annus
Negotiosis rebus urbis haerenti?
O ianitores vilicique felices!
Dominis parantur ista, serviunt vobis.

XXXI

Addixti servum nummis here mille ducentis,
Ut bene cenares, Calliodore, semel.
Nec bene cenasti: nullus tibi quattuor emptus
Librarum cenae pompa caputque fuit.
Exclamare libet: 'Non est hic, inprobe, non est 5
Piscis: homo est; hominem, Calliodore, comes.'

XXXII

Haec mihi quae colitur violis pictura rosisque,
Quos referat voltus, Caediciane, rogas?
Talis erat Marcus mediis Antonius annis
Primus: in hoc iuvenem se videt ore senex.
Ars utinam mores animumque effingere posset! 5
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

XXXIII

Simplicior priscis, Munati Galle, Sabinis,
Cecropium superas qui bonitate senem,
Sic tibi consoceri claros retinere penates
Perpetua natae det face casta Venus:
Ut tu, si viridi tinctos aerugine versus 5
Forte malus livor dixerit esse meos,
Ut facis, a nobis abigas, nec scribere quemquam
Talia contendas carmina, qui legitur.
Hunc servare modum nostri noverere libelli,

Parcere personis, dicere de vitiis.

XXXIV

Di tibi dent quidquid, Caesar Traiane, mereris
Et rata perpetuo quae tribuere velint:
Qui sua restituis spoliato iura patrono
— Libertis exul non erit ille suis — ,
Dignus es, ut possis totum servare clientem: 5
Ut — liceat tantum vera probare — potes.

XXXV

Omnes Sulpiciam legant puellae,
Uni quae cupiunt viro placere;
Omnes Sulpiciam legant mariti,
Uni qui cupiunt placere nuptae.
Non haec Colchidos adserit furorem 5
Diri prandia nec refert Thyestae;
Scyllam, Byblida nec fuisse credit:
Sed castos docet et probos amores,
Lusus, delicias facetiasque.
Cuius carmina qui bene aestimarit, 10
Nullam dixerit esse nequiores,
Nullam dixerit esse sanctiores.
Tales Egeriae iocos fuisse
Udo crediderim Numae sub antro.
Hac condiscipula vel hac magistra 15
Esses doctior et pudica, Sappho:
Sed tecum pariter simulque visam
Durus Sulpiciam Phaon amaret.
Frustra: namque ea nec Tonantis uxor
Nec Bacchi nec Apollinis puella 20
Erepto sibi viveret Caleno.

XXXVI

Inproba Massiliae quidquid fumaria cogunt,
Accipit aetatem quisquis ab igne cadus,
A te, Munna, venit: miseris tu mittis amicis
Per freta, per longas toxica saeva vias;
Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni 5
Testa sit aut cellis Setia cara suis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Haec puto causa tibi est, ne tua vina bibas.

XXXVII

Iuris et aequarum cultor sanctissime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum,
Municipi, Materne, tuo veterique sodali
Callaicum mandas siquid ad Oceanum — .
An Laurentino turpis in litore ranas 5
Et satius tenues ducere credis acus,
Ad sua captivum quam saxa remittere mullum,
Visus erit libris qui minor esse tribus?
Et fatuam summa cenare pelorida mensa

Quosque tegit levi cortice concha brevis, 10
Ostrea Baianis quam non liventia testis,
Quae domino pueri non prohibente vorent?
Hic olidam clamosus ages in retia volpem
Mordebitque tuos sordida praeda canes:
Illic piscoso modo vix educta profundo 15
Impedient lepores umida lina meos. —
Dum loquor, ecce redit sporta piscator inani,
Venator capta maele superbus adest:
Omnis ab urbano venit ad mare cena macello.
Callaicum mandas siquid ad Oceanum — .

XXXVIII

O molles tibi quindecim, Calene,
Quos cum Sulpicia tua iugales
Indulsit deus et peregit annos!
O nox omnis et hora, quae notata est
Caris litoris Indici lapillis! 5
O quae proelia, quas utrimque pugnas
Felix lectulus et lucerna vidit
Nimbus ebria Nicerotianis!
Vixisti tribus, o Calene, lustris:
Aetas haec tibi tota computatur 10
Et solos numeras dies mariti.
Ex illis tibi si diu rogatam
Lucem redderet Atropos vel unam,
Malles, quam Pyliam quater senectam.

XXXIX

Consule te Bruto quod iuras, Lesbia, natam,
Mentiris. Nata es, Lesbia, rege Numa?
Sic quoque mentiris. Namque, ut tua saecula narrant,
Ficta Prometheo diceris esse luto.

XL

Semper cum mihi diceretur esse
Secreto mea Polla cum cinaedo,
Inrupi, Lupe. Non erat cinaedus.

XLI

Mense novo Iani veterem, Proculeia, maritum
Deseris atque iubes res sibi habere suas.
Quid, rogo, quid factum est? subiti quae causa doloris?
Nil mihi respondes? Dicam ego: praetor erat.
Constatura fuit Megalensis purpura centum 5
Milibus, ut nimium munera parca dares,
Et populare sacrum bis milia dena tulisset.
Discidium non est hoc, Proculeia: lucrum est.

XLII

Tam dubia est lanugo tibi, tam mollis, ut illam
Halitus et soles et levis aura terat.
Celantur simili ventura Cydonea lana,

Pollice virgineo quae spoliata nitent.
Fortius inpressi quotiens tibi basia quinque, 5
Barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

XLIII

Septima iam, Phileros, tibi conditur uxor in agro.
Plus nulli, Phileros, quam tibi, reddit ager.

XLIV

Quinte Caledonios Ovidi visure Britannos
Et viridem Tethyn Oceanumque patrem,
Ergo Numae colles et Nomentana relinquis
Otia, nec retinet rusque focusque senem?
Gaudia tu differs, at non et stamina differt 5
Atropos, atque omnis scribitur hora tibi.
Praestiteris caro — quis non hoc laudet? — amico,
Ut potior vita sit tibi sancta fides;
Sed reddare tuis tandem mansure Sabinis
Teque tuas numeres inter amicitias.

XLV

Si quid lene mei dicunt et dulce libelli,
Si quid honorificum pagina blanda sonat,
Hoc tu pingue putas et costum rodere mavis,
Ilia Laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas, si delectaris aceto: 5
Non facit ad stomachum nostra lagona tuum.

XLVI

Omnia vis belle, Matho, dicere. Dic aliquando
Et bene; dic neutrum; dic aliquando male.

XLVII

Vitam quae faciant beatiorum,
Iucundissime Martialis, haec sunt:
Res non parta labore, sed relicta;
Non ingratus ager, focus perennis;
Lis numquam, toga rara, mens quieta; 5
Vires ingenuae, salubre corpus;
Prudens simplicitas, pares amici;
Convictus facilis, sine arte mensa;
Nox non ebria, sed soluta curis;
Non tristis torus, et tamen pudicus; 10
Somnus, qui faciat breves tenebras:
Quod sis, esse velis nihilque malis;
Summum nec metuas diem nec optes.

XLVIII

Nuntiat octavam Phariae sua turba iuvencae,
Et pilata redit iamque subitque cohors.
Temperat haec thermas, nimios prior hora vapores
Halat, et inmodico sexta Nerone calet.
Stella, Nepos, Cani, Cerialis, Flacce, venitis? 5

Septem sigma capit, sex sumus, adde Lupum.
Exoneraturas ventrem mihi vilica malvas
 Adtulit et varias, quas habet hortus, opes,
In quibus est lactuca sedens et tonsile porrum,
 Nec deest ructatrix menta nec herba salax; 10
Secta coronabunt rutatos ova lacertos,
 Et madidum thynni de sale sumen erit.
Gustus in his; una ponetur cenula mensa,
 Haedus, inhumani raptus ab ore lupi,
Et quae non egeant ferro structoris ofellae, 15
 Et faba fabrorum prototomique rudes;
Pullus ad haec cenisque tribus iam perna superstes
 Addetur. Saturis mitia poma dabo,
De Nomentana vinum sine faece lagona,
 Quae bis Frontino consule trima fuit. 20
Accedent sine felle ioci nec mane timenda
 Libertas et nil quod tacuisse velis:
De prasino conviva meus venetoque loquatur,
 Nec facient quemquam pocula nostra reum.

XLIX

Cum potes amethystinos trientes
Et nigro madeas Opimiano,
Propinas modo conditum Sabinum
Et dicis mihi, Cotta, 'Vis in auro?'
Quisquam plumbea vina volt in auro?

L

Frangat Idumaeas tristis Victoria palmas,
 Plange, Favor, saeva pectora nuda manu;
Mutet Honor cultus, et iniquis munera flammis
 Mitte coronatas, Gloria maesta, comas.
Heu facinus! prima fraudatus, Scorpe, iuventa 5
 Occidis et nigros tam cito iungis equos.
Curribus illa tuis semper properata brevisque
 Cur fuit et vitae tam prope meta tuae?

LI

Sidera iam Tyrius Phrixei respicit agni
 Taurus, et alternum Castora fugit hiems;
Ridet ager, vestitur humus, vestitur et arbor,
 Ismarium paelex Attica plorat Ityn.
Quos, Faustine, dies, qualem tibi Roma Ravennam 5
 Abstulit! o soles, o tunicata quies!
O nemus, o fontes solidumque madentis harenae
 Litus et aequoreis splendidus Anxur aquis,
Et non unius spectator lectulus undae,
 Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris! 10
Sed nec Marcelli Pompeianumque, nec illic
 Sunt triplices thermae, nec fora iuncta quater,
Nec Capitolini summum penetrale Tonantis,
 Quaeque nitent caelo proxima templa suo.
Dicere te lassum quotiens ego credo Quirino: 15

'Quae tua sunt, tibi habe: quae mea, redde mihi.'

LII

Thelyn viderat in toga spadonem,
Damnata Numa dixit esse moecham.

LIII

Ille ego sum Scorpus, clamosi gloria Circi,
Plausus, Roma, tui deliciaeque breves,
Invida quem Lachesis raptum trieteride nona,
Dum numerat palmas, credidit esse senem.

LIV

Mensas, Ole, bonas ponis, sed ponis opertas.
Ridiculum est: possum sic ego habere bonas.

LV

Arrectum quotiens Marulla penem
Pensavit digitis diuque mensa est,
Libras, scripula sextulasque dicit;
Idem post opus et suas palaestras
Loro cum similis iacet remisso, 5
Quanto sit levior Marulla dicit.
Non ergo est manus ista, sed statera.

LVI

Totis, Galle, iubes tibi me servire diebus
Et per Aventinum ter quater ire tuum.
Eximit aut reficit dentem Cascellius aegrum,
Infestos oculis uris, Hygiene, pilos;
Non secat et tollit stillantem Fannius uvam, 5
Tristia saxorum stigmata delet Eros;
Enterocelarum fertur Podalirius Hermes:
Qui sanet ruptos dic mihi, Galle, quis est?

LVII

Argenti libram mittebas; facta selibra est,
Sed piperis. Tanti non emo, Sexte, piper.

LVIII

Anxuris aequorei placidos, Frontine, recessus
Et propius Baias litoreamque domum,
Et quod inhumanae cancro fervente cicadae
Non novere nemus, flumineosque lacus
Dum colui, doctas tecum celebrare vacabat 5
Pieridas: nunc nos maxima Roma terit.
Hic mihi quando dies meus est? iactamur in alto
Urbis, et in sterili vita labore perit,
Dura suburbani dum iugera pascimus agri
Vicinosque tibi, sancte Quirine, lares. 10
Sed non solus amat qui nocte dieque frequentat
Limina, nec vatem talia damna decent.
Per veneranda mihi Musarum sacra, per omnes

Iuro deos: Et non officiosus amo.

LIX

Consumpta est uno si lemmate pagina, transis,
Et breviora tibi, non meliora placent.
Dives et ex omni posita est instructa macello
Cena tibi, sed te mattea sola iuvat.
Non opus est nobis nimium lectore guloso; 5
Hunc volo, non fiat qui sine pane satur.

LX

Iura trium petiit a Caesare discipulorum
Adsuetus semper Munna docere duos.

LXI

Hic festinata requiescit Erotion umbra,
Crimine quam fati sexta peremit hiems.
Quisquis eris nostri post me regnator agelli,
Manibus exiguis annus iusta dato:
Sic lare perpetuo, sic turba sospite solus 5
Flebilis in terra sit lapis iste tua.

LXII

Ludi magister, parce simplici turbae:
Sic te frequentes audiant capillati
Et delicatae diligat chorus mensae,
Nec calculator nec notarius velox
Maiore quisquam circulo coronetur. 5
Albae leone flammeo calent luces
Tostamque fervens Iulius coquit messem.
Cirrata loris horridis Scythae pellis,
Qua vapulavit Marsyas Celaenaes,
Ferulaeque tristes, scepra paedagogorum, 10
Cessent et Idus dormiant in Octobres:
Aestate pueri si valent, satis discut.

LXIII

Marmora parva quidem, sed non cessura, viator,
Mausoli saxis pyramidumque legis.
Bis mea Romano spectata est vita Tarento,
Et nihil extremos perdidit ante rogos:
Quinque dedit pueros, totidem mihi Iuno puellas, 5
Cluserunt omnes lumina nostra manus.
Contigit et thalami mihi gloria rara fuitque
Una pudicitiae mentula nota meae.

LXIV

Contigeris regina meos si Polla libellos,
Non tetrica nostros excipe fronte iocos.
Ille tuus vates, Heliconis gloria nostri,
Pieria caneret cum fera bella tuba,
Non tamen erubuit lascivo dicere versu 5
'Si nec pedicor, Cotta, quid hic facio?'

LXV

Cum te municipem Corinthiorum
Iactes, Charmenion, negante nullo,
Cur frater tibi dicor, ex Hiberis
Et Celtis genitus Tagique civis?
An voltu similes videmur esse? 5
Tu flexa nitidus coma vagaris,
Hispanis ego contumax capillis;
Levis dropace tu cotidiano,
Hirsutis ego cruribus genisque;
Os blaesum tibi debilisque lingua est, 10
Nobis filia fortius loquetur:
Tam dispar aquilae columba non est,
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare desine me vocare fratrem,
Ne te, Charmenion, vocem sororem.

LXVI

Quis, rogo, tam durus, quis tam fuit ille superbus,
Qui iussit fieri te, Theopompe, cocum?
Hanc aliquis faciem nigra violare culina
Sustinet, has uncto polluit igne comas?
Quis potius cyathos aut quis crystalla tenebit? 5
Qua sapient melius mixta Falerna manu?
Si tam sidereos manet exitus iste ministros,
Iuppiter utatur iam Ganymede coco.

LXVII

Pyrrhae filia, Nestoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laertes aviam senex vocavit,
Nutricem Priamus, socrum Thyestes,
Iam cornicibus omnibus superstes, 5
Hoc tandem sita prurit in sepulchro
Calvo Plutia cum Melanthis.

LXVIII

Cum tibi non Ephesos nec sit Rhodos aut Mitylene,
Sed domus in vico, Laelia, patricio,
Deque coloratis numquam lita mater Etruscis,
Durus Aricina de regione pater;
KËriš mou, mšli mou, cuxÆ mou congeris usque, 5
— Pro pudor! — Hersiliae civis et Egeriae.
Lectulus has voces, nec lectulus audiat omnis,
Sed quem lascivo stravit amica viro.
Scire cupis quo casta modo matrona loquaris?
Numquid, cum crisas, blandior esse potes? 10
Tu licet ediscas totam referasque Corinthon,
Non tamen omnino, Laelia, Lais eris.

LXIX

Custodes das, Polla, viro, non accipis ipsa.
Hoc est uxorem ducere, Polla, virum.

LXX

Quod mihi vix unus toto liber exeat anno,
Desidiae tibi sum, docte Potite, reus.
Iustius at quanto mirere, quod exeat unus,
Labantur toti cum mihi saepe dies.
Non resalutantis video nocturnus amicos, 5
Gratulor et multis, nemo, Potite, mihi.
Nunc ad luciferam signat mea gemma Dianam,
Nunc me prima sibi, nunc sibi quinta rapit.
Nunc consul praetorve tenet reducesque choreae,
Auditur toto saepe poeta die. 10
Sed nec causidico possis inpune negare,
Nec si te rhetor grammaticusve rogent.
Balnea post decumam lasso centumque petuntur
Quadrantes. Fiet quando, Potite, liber?

LXXI

Quisquis laeta tuis et sera parentibus optas
Fata, brevem titulum marmoris huius ama.
Condidit hac caras tellure Rabirius umbras;
Nulli sorte iacent candidiore senes:
Bis sex lustra tori nox mitis et ultima clusit, 5
Arserunt uno funera bina rogo.
Hos tamen ut primis raptos sibi quaerit in annis.
Inprobis nihil his fletibus esse potest.

LXXII

Frustra, Blanditiae, venitis ad me
Attritis miserabiles labellis:
Dicturus dominum deumque non sum.
Iam non est locus hac in urbe vobis;
Ad Parthos procul ite pilleatos 5
Et turpes humilesque supplicesque
Pictorum sola basiate regum.
Non est hic dominus, sed imperator,
Sed iustissimus omnium senator,
Per quem de Stygia domo reducta est 10
Siccis rustica Veritas capillis.
Hoc sub principe, si sapis, caveto,
Verbis, Roma, prioribus loquaris.

LXXIII

Littera facundi gratum mihi pignus amici
Pertulit, Ausoniae dona severa togae,
Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti,
Vellet Maecenas Caesarianus eques.
Vilior haec nobis alio mittente fuisset; 5
Non quacumque manu victima caesa litat:

A te missa venit: possem nisi munus amare,
Marce, tuum, poteram nomen amare meum.
Munere sed plus est et nomine gratius ipso
Officium docti iudiciumque viri.

LXXIV

Iam parce lasso, Roma, gratulatori,
Lasso clienti. Quamdiu salutator
Anteambulones et togatulos inter
Centum merebor plumbeos die toto,
Cum Scorpis una quindecim graves hora 5
Ferventis auri victor auferat saccos?
Non ego meorum praemium libellorum
— Quid enim merentur? — Apulos velim campos:
Non Hybla, non me spicifer capit Nilus,
Nec quae paludes delicata Pomptinas 10
Ex arce clivi spectat uva Setini.
Quid concupiscam quaeris ergo? dormire.

LXXV

Milia viginti quondam me Galla poposcit
Et, fateor, magno non erat illa nimis.
Annus abit: 'Bis quina dabis sestertia' dixit.
Poscere plus visa est quam prius illa mihi.
Iam duo poscenti post sextum milia mensem 5
Mille dabam nummos. Noluit accipere.
Transierant binae forsitan trinaeve Kalendae,
Aureolos ultro quattuor ipsa petit.
Non dedimus. Centum iussit me mittere nummos:
Sed visa est nobis haec quoque summa gravis. 10
Sportula nos iunxit quadrantibus arida centum;
Hanc voluit: puero diximus esse datam.
Inferius numquid potuit descendere? fecit.
Dat gratis, ultro dat mihi Galla: nego.

LXXVI

Hoc, Fortuna, tibi videtur aequum?
Civis non Syriaeve Parthiaeve,
Nec de Cappadocis eques catastis,
Sed de plebe Remi Numaeque verna,
Iucundus, probus, innocens amicus, 5
Lingua doctus utraque, cuius unum est,
Sed magnum vitium, quod est poeta,
Pullo Mevius alget in cucullo,
Cocco mulio fulget Incitatus.

LXXVII

Nequius a Caro nihil umquam, Maxime, factum est,
Quam quod febre perit: fecit et illa nefas.
Saeva nocens febris saltem quartana fuisset!
Servari medico debuit ille suo.

LXXVIII

Ibis litoreas, Macer, Salonas,
Ibit rara fides amorque recti
Et quae, cum comitem trahit pudorem,
Semper pauperior redit potestas:
Felix auriferae colone terrae, 5
Rectorem vacuo sinu remittes
Optabisque moras, et exeuntem
Udo Dalmata gaudio sequeris.
Nos Celtas, Macer, et truces Hiberos
Cum desiderio tui petemus. 10
Sed quaecumque tamen feretur illinc
Piscosi calamo Tagi notata,
Macrum pagina nostra nominabit:
Sic inter veteres legar poetas,
Nec multos mihi praeferas priores, 15
Uno sed tibi sim minor Catullo.

LXXIX

Ad lapidem Torquatus habet praetoria quartum;
Ad quartum breve rus emit Otacilius.
Torquatus nitidas vario de marmore thermas
Extruxit; cucumam fecit Otacilius.
Disposuit daphnona suo Torquatus in agro; 5
Castaneas centum sevit Otacilius.
Consule Torquato vici fuit ille magister,
Non minor in tanto visus honore sibi.
Grandis ut exiguum bos ranam ruperat olim,
Sic, puto, Torquatus rumpet Otacilium.

LXXX

Plorat Eros, quotiens maculosae pocula murræ
Inspicit aut pueros nobiliusve citrum,
Et gemitus imo ducit de pectore, quod non
Tota miser coemat Saepta feratque domum.
Quam multi faciunt, quod Eros, sed lumine sicco! 5
Pars maior lacrimas ridet et intus habet.

LXXXI

Cum duo venissent ad Phyllida mane fututum
Et nudam cuperet sumere uterque prior,
Promisit pariter se Phyllis utrique daturam,
Et dedit: ille pedem sustulit, hic tunicam.

LXXXII

Si quid nostra tuis adicit vexatio rebus,
Mane vel a media nocte togatus ero
Stridentesque feram flatus aquilonis iniqui
Et patiar nimbos excipiamque nives.
Sed si non fias quadrante beatior uno 5
Per gemitus nostros ingenuasque cruces,
Parce, precor, fesso vanosque remitte labores,

Qui tibi non prosunt et mihi, Galle, nocent.

LXXXIII

Raros colligis hinc et hinc capillos
Et latum nitidae, Marine, calvae
Campum temporibus tegis comatis;
Sed moti redeunt iubente vento
Reddunturque sibi caputque nudum 5
Cirris grandibus hinc et inde cingunt:
Inter Spendophorum Telesphorumque
Cydae stare putabis Hermerotem.
Vis tu simplicius senem fateri,
Ut tandem videaris unus esse! 10
Calvo turpius est nihil comato.

LXXXIV

Miraris, quare dormitum non eat Afer?
Accumbat cum qua, Caediciane, vides.

LXXXV

Iam senior Ladon Tiberinae nauta carinae
Proxima dilectis rura paravit aquis.
Quae cum saepe vagus premeret torrentibus undis
Thybris et hiberno rumperet arva lacu,
Emeritam puppem, ripa quae stabat in alta, 5
Inplevit saxis obposuitque vadis.
Sic nimias avertit aquas. Quis credere posset?
Auxilium domino mersa carina tulit.

LXXXVI

Nemo nova caluit sic inflammatus amica,
Flagravit quanto Laurus amore pilae.
Sed qui primus erat lusor dum floruit aetas,
Nunc postquam desit ludere, prima pila est.

LXXXVII

Octobres age sentiat Kalendas
Facundi pia Roma Restituti:
Linguis omnibus et favete votis;
Natalem colimus, tacete lites.
Absit cereus aridi clientis, 5
Et vani triplices brevesque mappae
Expectent gelidi iocos Decembris.
Certent muneribus beatiores:
Agrippae tumidus negotiator
Cadmi municipes ferat lacernas; 10
Pugnorum reus ebriaeque noctis
Cenatoria mittat advocato;
Infamata virum puella vicit,
Veros sardonychas, sed ipsa tradat;
Mirator veterum senex avorum 15
Donet Phidiaci toreuma caeli;
Venator leporem, colonus haedum,

Piscator ferat aequorum rapinas.
Si mittit sua quisque, quid poetam
Missurum tibi, Restitute, credis?

LXXXVIII

Omnes persequeris praetorum, Cotta, libellos;
Accipis et ceras. Officiosus homo es.

LXXXIX

Iuno labor, Polyclite, tuus et gloria felix,
Phidiaeae cuperent quam meruisse manus,
Ore nitet tanto, quanto superasset in Ide
Iudice convictas non dubitante deas.
Iunonem, Polyclite, suam nisi frater amaret, 5
Iunonem poterat frater amare tuam.

XC

Quid vellis vetulum, Ligeia, cunnum?
Quid busti cineres tui laccessis?
Tales munditiae decent puellas
— Nam tu iam nec anus potes videri — ;
Istud, crede mihi, Ligeia, belle 5
Non mater facit Hectoris, sed uxor.
Erras, si tibi cunus hic videtur,
Ad quem mentula pertinere desit.
Quare si pudor est, Ligeia, noli
Barbam vellere mortuo leoni.

XCI

Omnes eunuchos habet Almo nec arrigit ipse:
Et queritur, pariat quod sua Polla nihil.

XCII

Marri, quietae cultor et comes vitae,
Quo cive prisca gloriatur Atina,
Has tibi gemellas barbari decus luci
Conmendo pinus ilicesque Faunorum
Et semidocta vilici manu structas 5
Tonantis aras horridique Silvani,
Quas pinxit agni saepe sanguis aut haedi,
Dominamque sancti virginem deam templi,
Et quem sororis hospitem vides castae
Martem mearum principem Kalendarum, 10
Et delicatae laureum nemus Florae,
In quod Priapo persequente confugit.
Hoc omne agelli mite parvuli numen
Seu tu cruore sive ture placabis:
'Ubicumque vester Martialis est,' dices 15
'Hac, ecce, mecum dextera litat vobis
Absens sacerdos; vos putate praesentem
Et date duobus quidquid alter optabit.'

XCIII

Si prior Euganeas, Clemens, Helicaonis oras
Pictaque pampineis videris arva iugis,
Perfer Atestinae nondum vulgata Sabinae
Carmina, purpurea sed modo culta toga.
Ut rosa delectat, metitur quae pollice primo, 5
Sic nova nec mento sordida charta iuvat.

XCIV

Non mea Massylus servat pomaria serpens,
Regius Alcinoi nec mihi servit ager,
Sed Nomentana securus germinat hortus
Arbore, nec furem plumbea mala timent.
Haec igitur media quae sunt modo nata Subura 5
Mittimus autumnii cerea poma mei.

XCV

Infantem tibi vir, tibi, Galla, remisit adulter.
Hi, puto, non dubie se futuisse negant.

XCVI

Saepe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas,
Miraris, Latia factus in urbe senex,
Auriferumque Tagum sitiam patriumque Salonem
Et repetam saturae sordida rura casae.
Illa placet tellus, in qua res parva beatum 5
Me facit et tenues luxuriantur opes:
Pascitur hic, ibi pascit ager; tepet igne maligno
Hic focus, ingenti lumine lucet ibi;
Hic pretiosa fames conturbatorque macellus,
Mensa ibi divitiis ruris operta sui; 10
Quattuor hic aestate togae pluresve teruntur,
Autumnis ibi me quattuor una tegit.
I, cole nunc reges, quidquid non praestat amicus
Cum praestare tibi possit, Avite, locus.

XCVII

Dum levis arsura struitur Libitina papyro,
Dum murrā et casias flebilis uxor emit,
Iam scrobe, iam lecto, iam pollinctore parato
Herodem scripsit me Numa: convaluit.

XCVIII

Addat cum mihi Caecubum minister
Idaeo resolutior cinaedo,
Quo nec filia cultior nec uxor
Nec mater tua nec soror recumbit,
Vis spectem potius tuas lucernas 5
Aut citrum vetus Indicosque dentes?
Suspectus tibi ne tamen recumbam,
Praesta de grege sordidaque villa

Tonsos, horridulos, rudes, pusillos
Hircosi mihi filios subulci. 10
Perdet te dolor hic: habere, Publi,
Mores non potes hos et hos ministros.

XCIX

Si Romana forent haec Socratis ora, fuissent
Iulius in Saturis qualia Rufus habet.

C

Quid, stulte, nostris versibus tuos misces?
Cum litigante quid tibi, miser, libro?
Quid congregare cum leonibus volpes
Aquilisque similes facere noctuas quaeris?
Habeas licebit alterum pedem Ladae, 5
Inepte, frustra crure ligneo cures.

CI

Elysio redeat si forte remissus ab agro
Ille suo felix Caesare Gabba vetus,
Qui Capitolinum pariter Gabbamque iocantes
Audierit, dicet: 'Rustice Gabba, tace.'

CII

Qua factus ratione sit requiris,
Qui numquam futuit, pater Philinus?
Gaditanus, Avite, dicat istud,
Qui scribit nihil et tamen poeta est.

CIII

Municipes Augusta mihi quos Bilbilis acri
Monte creat, rapidis quem Salo cingit aquis,
Ecquid laeta iuvat vestri vos gloria vatis?
Nam decus et nomen famaue vestra sumus,
Nec sua plus debet tenui Verona Catullo 5
Meque velit dici non minus illa suum.
Quattuor accessit tricesima messibus aestas,
Ut sine me Cereri rustica liba datis,
Moenia dum colimus dominae pulcherrima Romae:
Mutavere meas Itala regna comas. 10
Excipitis placida reducem si mente, venimus;
Aspera si geritis corda, redire licet.

CIV

I nostro comes, i libelle, Flavo
Longum per mare, sed faventis undae,
Et cursu facili tuisque ventis
Hispanae pete Tarraconis arces:
Illinc te rota tollet et citatus 5
Altam Bilbilin et tuum Salonem
Quinto forsitan essedo videbis.
Quid mandem tibi quaeris? ut sodales
Paucos, sed veteres et ante brumas

Triginta mihi quattuorque visos 10
Ipsa protinus a via salutes,
Et nostrum admoneas subinde Flavum
Iucundos mihi nec laboriosos
Secessus pretio paret salubri,
Qui pigrum faciant tuum parentem. 15
Haec sunt. iam tumidus vocat magister
Castigatque moras, et aura portum
Laxavit melior. vale, libelle:
Navem, scis, puto, non moratur unus.